

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาคมนักจิตวิทยา
ตามที่คณะของประธานาธิบดีกำหนดแห่งเพชร

คุณลักษณะ จินตนาการ

รายงานฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิชาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2551

**คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา
ตามทัศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร**

**สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2551**

**THE SENATOR'S CHARACTERISTICS IN THE OPINIONS OF
PEOPLE KAMPHAENGPHEI PROVINCE**

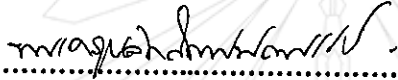

SUKALUCK JINDA-IN

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2550 (2007)**

หัวข้อสารนิพนธ์ : คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะ
ของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร
ชื่อนักศึกษา : สุขลักษณะ จินดาอินทร์
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นำสารนิพนธ์นี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

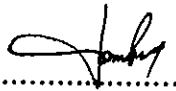
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ระมัต โขชัย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาจรีย์ ผลประเสริฐ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : The Senator's Characteristics in the Opinions of People
Kamphaengphet Province

Student's Name : Sukaluck Jinda-In

Department : Government

Advisor : Assoc. Prof. Dr.Saran Wongkhamchantra

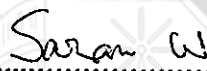
Co-Advisor : Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree

.....
Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

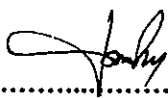
Thematic Committee

.....
Chairman
(Asst. Emeritus Prof. Dr.Sukit Chaimusik)

.....
Advisor
(Assoc. Prof. Dr.Saran Wongkhamchantra)

.....
Co-Advisor
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

.....
Member
(Assoc. Prof. Dr.Ramud Chochai)

.....
Member
(Asst. Prof. Dr.Pajaree Polparsert)

หัวข้อสารนิพนธ์	: คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะ ของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร
ชื่อนักศึกษา	: ชูชฉัตรชัย จินดาอินทร์
สาขาวิชา	: รัฐศาสตรการปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: พระครูปลัดคัมภีร์พัฒนวิริยาจารย์
ปีการศึกษา	: 2551

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละอำเภอของจังหวัดกำแพงเพชรรวม 9 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 625 ตัวอย่าง สุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาค้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร ใน 4 ด้าน พบว่า ประชาชนมีความพึงประสงค์ให้สมาชิกวุฒิสภามีจริยธรรมสูงสุดคือยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข อันดับสองด้านบุคลิกภาพคือมีความเป็นนักประชาธิปไตย ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นรวมทั้งความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น อันดับสาม ด้านทักษะการปฏิบัติงานคือมีความสามารถที่จะดำเนินงานที่ทำให้เกิดการพัฒนาและเกิดประโยชน์ต่อและประเทศชาติ อันดับสุดท้ายด้านภาวะผู้นำคือเป็นผู้มีคุณธรรมและมีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับ

Thematic Title : **The Senator's Characteristics in the Opinions of People
Kamphaengphet Province**

Student's Name : **Sukaluck Jinda-In**

Department : **Government**

Advisor : **Assoc. Prof. Dr.Saran Wongkhamchantra**

Co-Advisor : **Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn**

Academic Year : **B.E. 2550 (2007)**

ABSTRACT

This thematic paper aimed to investigate the desired qualities of the senators as perceived by the people of Kamphaengphet province.

Using multi-stage sampling a total of 625 people were drawn 9 districts and 2 becoming districts of Kamphaengphet province. Data were gathered by means of a questionnaire and were analyzed. by using percentage average mean and standard deviation.

The desired qualities of the senators as perceived by the people of Kamphaengphet on four dimensions revealed that the people wished the senators to have the moral principles and ethics such as having faith in democratic government with the King under the constitution for the first place. On the personality dimension, the people wished the senators to be democratic, open-minded, listen to the people and accept the people's opinion for the second place. For the third place, on the operation skill dimension, the people wished then to be able to develop this work for the benefit of the country. And for the fourth place, that was on the leadership dimension, the people wished the senators to earn moral principles and acceptable knowledge.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คณาจารย์จากมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย คณาจารย์จากบัณฑิตวิทยาลัยศูนย์การศึกษากำแพงเพชรทุกท่านที่ประสิทธิ์ ประสาทความรู้ ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์

ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณเจ้าพระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ คณบดีบัณฑิต วิทยาลัย และ รศ.ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์ ที่ได้กรุณารับหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ตลอดจนจนสละเวลาชี้แนะแนวทาง ตรวจสอบแก้ไขจนทำให้สารนิพนธ์สำเร็จเรียบร้อย

ขอขอบพระคุณรศ.ดร.ระมัด โซชัย รศ.ดร.ทวนทอง เขาวงกิตพิงษ์ ดร.ภาคภูมิ อินทวงศ์ อาจารย์นริศร์ ศรีโพธิ์ อาจารย์สุนทร จินดาอินทร์ ที่กรุณารับหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยพร้อมให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้

กราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบป้องกันสารนิพนธ์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอบพระคุณท่านสุนทร จินดาอินทร์ อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์และอดีต สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดกำแพงเพชร ขอขอบใจ นายสรมงคล จินดาอินทร์ บุตรชายที่คอยช่วยเหลือ เอาใจใส่ในทุกๆด้านพร้อมทั้งให้กำลังใจเสมอมา

คุณประโยชน์ของสารนิพนธ์ผู้วิจัยขอบแต่บิดา มารดา ญาติพี่น้องและเพื่อนๆ ทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจ ชี้แนะให้ความช่วยเหลือและให้การสนับสนุนจนทำให้ผู้วิจัยมีความพยายามทำ สารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

ศุบลักษณ์ จินดาอินทร์

สารบัญย่อ

คัมภีร์พระไตรปิฎกที่ผู้วิจัยใช้ศึกษาค้นคว้าในการเขียนสารนิพนธ์ครั้งนี้เป็นคัมภีร์พระไตรปิฎกอันสำคัญทางพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท การค้นคว้าและอ้างอิงมีการเรียงลำดับคัมภีร์โดยมีคำย่อและคำเต็มที่อ้างถึง ดังนี้

คำย่อ	คำเต็ม
พระสุตตันตปิฎก	
ที.ปา.	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวคค
ที.ม.	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวคค
ม.มู.	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปลยูคค
ม.อุ.	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปลยูคค
ส.ส.	สุตตันตปิฎก สักกนิกาย สคาถวคค
อง.ทุก.	สุตตันตปิฎก องคุตตรนิกาย ทุกนิปาต
อง.ติก.	สุตตันตปิฎก องคุตตรนิกาย ติกนิปาต
อง.จตุก.	สุตตันตปิฎก องคุตตรนิกาย จตุกนิปาต
อง.ปญจ.	สุตตันตปิฎก องคุตตรนิกาย ปญจกนิปาต
อง.ฉก.	สุตตันตปิฎก องคุตตรนิกาย ฉกนิปาต
อง.สตค.	สุตตันตปิฎก องคุตตรนิกาย สตคนิปาต
ขุ.ชา.	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก
ขุ.สุ.	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย สุตตนิปาต
พระอภิธรรมปิฎก	
อภิ.วิ	อภิธรรมปิฎก วิภังค
อรรถกถาพระสูตร	
ชา.อ.	ชาดกอรรถกถา

สำหรับตัวเลขที่อยู่หลังชื่อย่อของคัมภีร์พระไตรปิฎกกำหนดเป็นสามตอน ได้แก่ เลขเล่ม/ข้อ/หน้า เช่น ที.ปา. 11/35/36. หมายถึง ทีฆนิกาย ปาฎิกวคค เล่มที่ 11 ข้อที่ 35 หน้าที่ 36 เป็นต้น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญคำย่อ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 ความเป็นมาของสมาธิกวคิสภาตามที่มีปรากฏในรัฐธรรมนูญของไทย	5
2.2 อำนาจหน้าที่ของสมาธิกวคิสภา	21
2.3 คุณลักษณะของสมาธิกวคิสภา	28
2.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาธิกวคิสภา	34
2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	50

บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	52
3.1	พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	52
3.2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
3.3	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
3.4	การทดสอบเครื่องมือ	55
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย	57
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ตอนที่ 1	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	60
ตอนที่ 2	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา	63
ตอนที่ 3	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา	66
บทที่ 5	บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	71
5.1	สรุปผลการวิจัย	71
5.2	อภิปรายผล	73
5.3	ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม		78
ภาคผนวก		81
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	82
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์	85
	ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	91
ประวัติผู้วิจัย		97

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ	59
ตารางที่ 2	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	60
ตารางที่ 3	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา	60
ตารางที่ 4	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิดำเนา	61
ตารางที่ 5	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ	62
ตารางที่ 6	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้	62
ตารางที่ 7	แสดงผลการวิเคราะห์การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา	63
ตารางที่ 8	แสดงผลการวิเคราะห์การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา	63
ตารางที่ 9	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนวาระในการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา	64
ตารางที่ 10	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการสังกัดพรรคการเมืองของสมาชิกวุฒิสภา	64
ตารางที่ 11	แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านบุคลิกภาพ	65
ตารางที่ 12	แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านบุคลิกภาพ	66
ตารางที่ 13	แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านภาวะผู้นำ	67

<p>ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาใน ด้านคุณธรรมจริยธรรม</p>	<p>68</p>
<p>ตารางที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาใน ด้านทักษะการปฏิบัติงาน</p>	<p>69</p>
<p>ตารางที่ 16 แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาใน ด้านต่างๆ</p>	<p>70</p>

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วุฒิสภา มีขึ้นครั้งแรกในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2489 ในชื่อ “พฤษสภา” ซึ่งมาจากการแต่งตั้ง มีจำนวน 80 คน โดยมีคุณสมบัติ สูงกว่าสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประเทศ คือ ต้องจบปริญญาตรี อายุ ไม่ต่ำกว่า 40 ปี หรือเคยรับราชการไม่ต่ำกว่าห้าหน้ากองอย่างน้อย 5 ปี เพื่อทำหน้าที่พิจารณากลับกรองกฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรเป็นหลัก และเป็นกันชนระหว่างผู้แทนราษฎร และสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อยับยั้งกฎหมายบางอย่างที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนรวม¹

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จำนวน 200 คน ซึ่งเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมือง การปกครองของไทย มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญหลายประการ เช่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐพิจารณากลับกรองกฎหมายที่ผ่านมาจากสภาผู้แทนราษฎร ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงมีอำนาจแต่งตั้งให้คำแนะนำให้ความเห็นชอบ ให้บุคคลเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ และมีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือข้าราชการระดับสูงให้ออกหรือพ้นจากตำแหน่งด้วย

สมาชิกวุฒิสภามาตรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นั้น เป็นที่คาดหวังกันว่า จะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม เป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และพวกพ้อง ให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน สร้างบรรยากาศให้เกิดความสมัครสมานในชาติ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อประเทศชาติ และประชาชนด้วยความรับผิดชอบ ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก วางตัวเป็นกลางทางการเมือง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต เทียงธรรม มีอิสระ และดำรงไว้ซึ่งความสามัคคีในหมู่คณะ ไม่แสดงกิริยาหรือวาจาอันไม่สุภาพไม่ใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลอื่น รับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นตัวอย่างที่ดีในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีของชาติ ตลอดจนต้องเคารพปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด อยู่ในกรอบของศีลธรรม และจริยธรรมอันดีงาม ซึ่งสอดคล้องตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ทรงมี

¹รศ.ดร.มานิต งามปา, “สมาชิกวุฒิสภา”, *มติชนรายวัน*, (6 กุมภาพันธ์ 2550) : 2.

รับสั่งถึงคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ปฏิบัติงานว่า ในการทำงานทั้งปวงนั้น ทุกคนจะต้องตั้งใจจริง อดทน และขยันหมั่นเพียร และซื้อตรง เห็นอกเห็นใจ ถ้อยที ถ้อยอาศัยกัน มีเมตตา มุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน ยึดมั่นในสามัคคีธรรม สุจริตทั้งในความคิด และการกระทำ ถือเอาความมั่นคงและประโยชน์ร่วมกันเป็นจุดหมายสำคัญ²

ตามแนวความเป็นจริง สมาชิกวุฒิสภา ได้ชื่อว่าเป็นสมาชิกสภาสูง สภาแห่งการตรวจสอบ สภาแห่งการถอดถอนซึ่งเป็นที่พึ่งของปวงชนชาวไทยนั้น ปรากฏว่า มีสมาชิกวุฒิสภาบางส่วนมีพฤติกรรมประพฤติมิชอบ สร้างความเสียหายให้ได้พบเห็นหรือรับทราบอยู่เสมอ ๆ ตามที่มีการนำเสนอของสื่อมวลชนทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เช่น การซื้อเสียงในการเลือกตั้ง การวางตัวไม่เป็นกลางทางการเมือง การปกป้องฝ่ายบริหารในกรณีประพฤติมิชอบ ในการทำโครงการบริการสาธารณะที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน การสรรหาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญ เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดิน รัฐสภา คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น พฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นประเด็นสำคัญให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ตามทัศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะของประชาชน จังหวัดกำแพงเพชร นี้เป็นช่วงเวลาประเทศไทยประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 16 พุทธศักราช 2540

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ตามในทัศนะของประชาชน จังหวัดกำแพงเพชร

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร ในเขตพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร โดยครอบคลุม 9 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ โดยมีกรอบการวิจัย ดังนี้

²กนก วงศ์ตระหง่าน, “การก้าวไปสู่เป้าหมายของชาติ”, วารสารวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) : 11-15.

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ตามทัศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านทักษะการปฏิบัติงาน และด้านคุณธรรมจริยธรรม

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 9 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 557,559 คน³

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ พื้นที่ใน 9 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร

1.4 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

สมาชิกวุฒิสภา หมายถึง สมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณลักษณะที่ประชาชนประสงค์จะให้สมาชิกวุฒิสภาของจังหวัดกำแพงเพชร มีคุณลักษณะ 4 ด้าน คือ

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ หมายถึง คุณสมบัติที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมทางกาย และวาจา การแต่งกาย กิริยามารยาท การรู้จักวางตัวอย่างเหมาะสม การรู้จักปรับตัว มีความกระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ รวมถึง การเคารพในสิทธิและความคิดเห็นของบุคคลอื่น

คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ หมายถึง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และ ความมุ่งมั่นในการทำงาน ให้ประสบความสำเร็จ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ตื่นตัวและหยั่งรู้ในสถานการณ์ ได้รับความร่วมมือจากคนรอบข้าง เป็นที่นิยมชื่นชอบของคนทั่วไป มีความสามารถในการปรับตัวและมีศิลป์ในการพูด

คุณลักษณะด้านทักษะการปฏิบัติงาน หมายถึง ความเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และ ประสิทธิภาพเกี่ยวกับงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของวุฒิสภา เช่น ความรู้ทางวิชาการ ด้านกฎหมาย ด้านการเมือง การปกครอง เป็นต้น รวมถึงการใช้ประสิทธิภาพทางวิชาชีพที่ประสบความสำเร็จในอาชีพที่ผ่านมาในอดีต นำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิก วุฒิสภา

³สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำแพงเพชร, แบบรายงานผลคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา, ลงวันที่ 25 เมษายน 2549, (อัครา).

คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง ความประพฤติที่สอดคล้องกับความเชื่อ และค่านิยมของสังคม มีความซื่อสัตย์สุจริต เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีเหตุผล มีความกล้าหาญ มีหลักธรรม และมีศีลธรรม เป็นแนวทางในการดำรงตน

ทักษะ หมายถึง แนวความคิดของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชรที่มีต่อสมาชิกวุฒิสภา

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทักษะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร

1.5.2 นำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งเสนอตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 ความเป็นมาของสมาชิกวุฒิสภาตามที่มีปรากฏในรัฐธรรมนูญของไทย
- 2.2 อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา
- 2.3 คุณลักษณะของสมาชิกวุฒิสภา
- 2.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านทักษะการปฏิบัติงาน และด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 สรุปกรอบแนวคิด

2.1 ความเป็นมาของสมาชิกวุฒิสภาตามที่มีปรากฏในรัฐธรรมนูญของไทย

จากการศึกษาประวัติศาสตร์การใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้มีการบัญญัติให้มีสมาชิกวุฒิสภาไว้ในรัฐธรรมนูญหลายฉบับ และรัฐธรรมนูญบางฉบับก็ไม่ได้บัญญัติให้มีสมาชิกวุฒิสภา

เป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่เป็นแม่บทในการบริหารประเทศ ไม่มีกฎหมายใดจะขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญได้ ดังนั้น รัฐธรรมนูญจึงต้องวางกฎ กติกา ระเบียบการบริหารประเทศ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้อย่างถูกต้อง แม่นยำ รัดกุม สาระสำคัญในรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับจะต้องกำหนดให้มีการปกครองในระบอบรัฐสภา แต่จะเป็นสภาเดี่ยวหรือ 2 สภาก็ได้ ในอดีตที่ผ่านมา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้มีการปกครองไว้ในระบอบรัฐสภา และกำหนดให้มีวุฒิสภาเป็นครั้งแรกในระบบการปกครองของไทย ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับที่ 3 คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พงศ. 2489 ซึ่งผู้วิจัยขอจัดลำดับการมีวุฒิสภาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

2.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 3 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2489 มีทั้งหมด 96 มาตรา ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้สมาชิกรัฐสภา มี 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎร 178 คน และสมาชิกวุฒิสภา 80 คน

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์การเข้าดำรงตำแหน่งวุฒิสภา และคุณสมบัติของวุฒิสภาไว้ในหมวดที่ 3 อำนาจนิตบัญญัติในส่วนที่ 2 เกี่ยวกับวุฒิสภาไว้ 4 มาตรา ตั้งแต่มาตรา 24 ถึงมาตรา 28

วุฒิสภาประกอบด้วย สมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้งมีจำนวน 80 คน การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ลงคะแนนออกเสียง โดยทางอ้อม และลับ มีจำนวน 80 คน จากผู้ที่มีคุณสมบัติดังนี้ คือ มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ มีวิद्यฐานะไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่ามาแล้วไม่ต่ำกว่าห้าปี หรือเคยดำรงตำแหน่งทางราชการมาแล้วไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนมาแล้ว วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาสภา 6 ปี เฉพาะในวาระเริ่มแรก เมื่อครบกำหนดสามปี ให้มีการเปลี่ยนสมาชิกกึ่งหนึ่ง โดยวิธีการจับสลาก แต่ผู้ที่ออกไปมีสิทธิได้รับเลือกตั้งตั้งกลับเข้ามาอีก สมาชิกภาพของวุฒิสภาสิ้นสุดลงเมื่อถึงคราวออกตามวาระ ตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติ และถ้าสภาผู้แทนราษฎรยุบจะประชุมวุฒิสภาไม่ได้

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติเรื่องอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาไว้ในมาตรา 35 ถึงมาตรา 45 ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

สมาชิกวุฒิสภาต้องปฏิบัติตามก่อนเข้ารับหน้าที่เป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นด้วยความบริสุทธิ์ใจ วุฒิสภามีมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ หรือให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านมาจากสภาผู้แทน ได้ตามกำหนดระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เช่น ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน วุฒิสภาต้องลงมติภายใน 15 วัน ร่างพระราชบัญญัติทั่วไปต้องพิจารณาและลงมติภายใน 30 วัน และถ้าวุฒิสภาไม่ดำเนินการตามวุฒิสภามีอำนาจควบคุมราชการแผ่นดิน มีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีเกี่ยวกับงานในอำนาจหน้าที่ แต่รัฐมนตรีอาจไม่ตอบได้เมื่อเห็นว่าข้อความนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัย หรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน สมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่ให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การให้ความยินยอมในการประกาศสงคราม ให้ความเห็นชอบในหนังสือสัญญาสันติภาพ สงบศึก และทำหนังสือสัญญาอื่น ๆ กับนานาประเทศ มีหน้าที่

ตีความในรัฐธรรมนูญ และมีหน้าที่แต่งตั้งคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ และประธานพฤษภาต้องทำหน้าที่เป็นประธานสภาด้วย¹

2.1.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2490 เป็นรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 4 รัฐธรรมนูญฉบับนี้มี 98 มาตรา และกำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วย วุฒิสภา และ สภาผู้แทนสมาชิกวุฒิสภาได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ สมาชิกวุฒิสภาจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนในขณะเดียวกัน ไม่ได้ จำนวนของสมาชิกวุฒิสภาเท่ากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภามีกำหนดเวลาคราวละหกปี เฉพาะเมื่อวาระแรกครบกำหนดสามปี ให้มีการเปลี่ยนแปลงสมาชิกกึ่งหนึ่งโดยวิธีการจับฉลาก สมาชิกภาพแห่งวุฒิสภาสิ้นสุดลงเมื่อถึงคราวออกตามวาระ ตาย หรือลาออก และในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ถ้าจำเป็นจะต้องมีการประชุมสภาทำได้

อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กำหนดไว้ในมาตรา 42 ถึงมาตรา 73 มีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

สมาชิกวุฒิสภาต้องปฏิญาณตนว่าจะรักษาไว้ และปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและเป็นตัวแทนของปวงชนชาวไทย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเห็นชอบของตนโดยบริสุทธิ์ใจ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย สมาชิกวุฒิสภามีมติเห็นชอบ ไม่เห็นชอบ หรือให้แก้ไขเพิ่มเติมในร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว ได้ ตามกำหนดระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เช่น ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สมาชิกวุฒิสภาลงมติภายใน 15 วัน ร่างพระราชบัญญัติทั่วไป ลงมติภายใน 30 วัน และถ้าวุฒิสภาไม่ลงมติตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น วุฒิสภามีอำนาจควบคุมราชการแผ่นดิน มีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในข้อความที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ แต่รัฐมนตรีมีสิทธิไม่ตอบได้ ถ้าเห็นว่าข้อความนั้นไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์ของแผ่นดิน สมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่ให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ มีหน้าที่ลงมติไว้วางใจให้คณะรัฐมนตรีดำเนินนโยบายบริหารราชการแผ่นดิน ให้ความยินยอมในการประกาศสงคราม ให้ความเห็นชอบแก่อนั่งสือสัญญาสงบศึก หรือสัญญาอื่น ๆ กับนานาประเทศ และมีสิทธิเด็ดขาดในการตีความตามรัฐธรรมนูญ²

¹รศ.ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์, **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2475-2549**, (กำแพงเพชร : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2550), หน้า34-35.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 53-54.

2.13 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2492 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 5 และเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ร่างขึ้นโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญนี้มี 188 มาตรา บัญญัติให้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในระบอบรัฐสภาประกอบด้วย สมาชิกวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติกฎเกณฑ์เกี่ยวกับวุฒิสภาไว้ในหมวด 6 เรื่อง อำนาจอธิปไตยบัญญัติในส่วนที่ 1 บททั่วไป มาตรา 77 ถึง มาตรา 81 และในส่วนที่ 2 เรื่องวุฒิสภา มาตรา 82 ถึงมาตรา 85 ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

สมาชิกวุฒิสภาได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ จำนวน 100 คน จากผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปีบริบูรณ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความชำนาญในวิชาการ หรือกิจการต่าง ๆ ที่จะเกิดประโยชน์แก่การปกครองแผ่นดิน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปี เมื่อครบกำหนด สามปี ให้มีการเปลี่ยนสมาชิกเป็นจำนวนกึ่งหนึ่ง โดยวิธีจับสลาก สมาชิกวุฒิสภาต้องไม่เป็นข้าราชการประจำต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในขณะที่เดียวกันต้องไม่รับตำแหน่งหรือหน้าที่ใด ๆ จากรัฐ หรือหน่วยงานใด ๆ ที่อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐ โดยมีผลประโยชน์ตอบแทน ต้องไม่เป็นผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน ลูกจ้างของห้างหุ้นส่วน บริษัท ที่รัฐหรือตำแหน่งงานของรัฐลงทุนหรือถือหุ้นเกินกว่า 50% เว้นแต่จะรับเบี้ยบำนาญหรือเงินปี พระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินที่ต้องจ่ายตามข้อผูกพัน ซึ่งมีระบุให้จ่ายในงบประมาณแผ่นดิน สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงเมื่อถึงคราวออกตามวาระตาย ลาออก กระทำการต้องห้ามตามมาตรา 80 และมีลักษณะเป็นคนวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หุนหวก เป็นใบ้ ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ เป็นนักบวช อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งโดยคำพิพากษา เป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ตาบอดทั้งสองข้าง เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่ได้สั่งให้พ้นจากคดี และถูกจำคุกโดยคำพิพากษาโทษจำคุก เว้นแต่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามาบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้กำหนดไว้ใน มาตรา 101 ถึงมาตรา 139 ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้คือ

สมาชิกวุฒิสภาค่อนเข้ารับหน้าที่ต้องปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตน โดยบริสุทธิ์ใจ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย จะรักษาไว้และปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญทุกประการวุฒิสภาคองพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการลงมติจากสภาผู้แทนให้ใช้ได้และนำเสนอต่อวุฒิสภา วุฒิสภาจะพิจารณาเห็นชอบ ไม่เห็นชอบหรือขอแก้ไขเพิ่มเติมได้ตามกรอบเวลาที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ ถ้าวุฒิสภาไม่พิจารณาให้เสร็จตามกรอบเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

วุฒิสภามีอำนาจควบคุมราชการแผ่นดิน วุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิจะไม่ตอบเมื่อเห็นว่ายังไม่ควรเปิดเผยหรือเพราะเกี่ยวกับความ

ปลอดภัยหรือประโยชน์ของแผ่นดิน วุฒิสภาไม่ต่ำกว่าหนึ่งในห้าของรัฐสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นอันเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน แต่คณะรัฐมนตรีมีสิทธิขอให้ระงับการเปิดอภิปรายทั่วไปนั้นได้ เมื่อเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน แต่การเปิดอภิปรายทั่วไปนี้สภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายไม่ได้

การประชุมวุฒิสภา ต้องประชุมโดยเปิดเผย แต่ถ้าสมาชิกวุฒิสภาไม่น้อยกว่า 25 คน ร้องขอให้ประชุมลับก็ให้ประชุมลับ ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎร จะมีการประชุมวุฒิสภาไม่ได้

สมาชิกวุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติให้ใช้ได้แล้ว นำเสนอต่อวุฒิสภา วุฒิสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน แต่ถ้าเป็นพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน วุฒิสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรจะขยายเวลาออกไปเป็นพิเศษถ้าวุฒิสภาไม่พิจารณาให้แล้วเสร็จตามเวลาดังกล่าว ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

วุฒิสภามีอำนาจควบคุมราชการแผ่นดิน มีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีเกี่ยวกับงานในหน้าที่ รัฐมนตรีมีสิทธิไม่ตอบถ้าเห็นว่ายังไม่ควรเปิดเผย และเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

วุฒิสภาไม่ต่ำกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น ในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน แต่คณะรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิขอให้ระงับการเปิดอภิปรายทั่วไปได้ เมื่อเห็นว่ายังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน และในการเปิดอภิปรายทั่วไปนั้น สภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายไม่ได้

วุฒิสภาในฐานะรัฐสภาต้องประชุมร่วมกันสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ ให้คำปรึกษาในร่างพระราชบัญญัติที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย และพระราชทานคืนมายังรัฐสภาหรือไม่ทรงคืนมาภายใน 90 วัน ให้ความเห็นชอบในการให้ความยินยอมในการประกาศสงคราม ให้ความเห็นชอบแก่สัญญาสันติภาพสงบศึก และหนังสือสัญญาอื่นกับนานาประเทศ และมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แต่ต้องมีสมาชิกไม่ต่ำกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ของทั้งสองสภา เป็นผู้ยื่นญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ สำหรับการตีความตามรัฐธรรมนูญอันอยู่ในงานของวุฒิสภาจะต้องมีองค์ประชุม ไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา และ

ให้ถือว่าการศึกษาของรัฐสภาเป็นเด็ดขาด (มาตรา 137 มาตรา 173 มาตรา 177) ประธานวุฒิสภา
เป็นประธานรัฐสภา และเป็นประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ³

2.1.4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 รัฐธรรมนูญฉบับนี้มี 183
มาตรา บัญญัติให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในระบบรัฐสภาประกอบด้วย วุฒิสภาและ
สภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา สมาชิกวุฒิสภาจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร ในขณะเดียวกันไม่ได้ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาจากผู้ทรงคุณวุฒิใน
วิชาการ หรือกิจการต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การปกครองแผ่นดิน มีสัญชาติไทยโดยกำเนิดมี
อายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ มีสมาชิกวุฒิสภาจำนวนสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
มีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งในวาระเริ่มแรกเมื่อครบ
กำหนดสามปี ให้มีการจับฉลากออกเพื่อให้สมาชิกพ้นจากตำแหน่งกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก
ทั้งหมด และสภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อถึงคราวออกตามวาระ ตาย ลาออก เสียสัญชาติ หรือมี
ลักษณะต้องห้าม คือ วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน นูหนวก เป็นใบ้ ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้
เป็นนักบวช อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งโดยคำพิพากษา เป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ
หรือตาบอดทั้งสองข้าง เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่ได้สั่งให้พ้นจากคดี และถูกจำคุกโดยคำ
พิพากษาไทยจำคุก เว้นแต่ความร้ายผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิด ลหุโทษ

อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาคตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กำหนดไว้ในมาตรา 97 ถึง
มาตรา 136 ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนด้วย
ความบริสุทธิ์ใจ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย ก่อนเข้ารับหน้าที่ต้องปฏิญาณตนถ้า
สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบจะมีการประชุมวุฒิสภามีได้

สมาชิกวุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร
หรือสมาชิกวุฒิสภาต้องเสนอร่างพระราชบัญญัติได้และให้เสนอต่อประธานวุฒิสภา เว้นแต่ร่าง
พระราชบัญญัติเกี่ยวกับทางการเงิน สมาชิกวุฒิสภาจะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายก
รัฐมนตรี

สมาชิกวุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอมาให้แล้วเสร็จ
ภายใน 60 วัน เว้นถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับทางการเงินต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน
เว้นแต่จะมีการขยายเวลาออกไป ถ้าไม่พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกรอบเวลาให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้
ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 85-88.

วุฒิสภามีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน วุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิจะไม่ตอบเมื่อเห็นว่ายังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

สมาชิกวุฒิสภาไม่ต่ำกว่าหนึ่งในห้าของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน โดยยื่นต่อประธานวุฒิสภา และให้ประธานวุฒิสภาแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อกำหนดเวลาเปิดอภิปรายทั่วไปภายใน 30 วัน นับแต่นายกรัฐมนตรีได้รับแจ้ง แต่คณะรัฐมนตรีมีสิทธิระงับการเปิดอภิปรายทั่วไปได้เมื่อเห็นว่ายังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยและประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน และการเปิดอภิปรายทั่วไปนี้สภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายไม่ได้

วุฒิสภาในฐานะรัฐสภาต้องประชุมร่วมกันกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการให้ความเห็นชอบในการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ ร่วมรับฟังการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีก่อนที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน โดยไม่มีการลงมติ ความไว้วางใจ ให้ความยินยอมในการประกาศสงคราม ให้ความเห็นชอบแก่อนั่งสัณฐาน สันติภาพสงบศึก และทำหนังสือสัญญาอื่น ๆ กับนานาประเทศ ประธานวุฒิสภาต้องเป็นประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ โดยให้สมาชิกไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภาเป็นองค์ประชุมและให้ถือว่าการตีความของรัฐสภาเป็นเด็ดขาด และในภาวะคับขันถึงขนาดเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร รัฐสภาจะมีมติให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้และเลิกใช้อำนาจนิติบัญญัติทางคณะรัฐมนตรีเมื่อใดก็ได้⁴

2.1.5 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 รัฐธรรมนูญฉบับนี้มี 238 มาตรา มีการใช้อำนาจปกครองในระบบรัฐสภา ประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก 100 คน ซึ่งทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ อันจะเกิดประโยชน์แก่แผ่นดิน อายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีบริบูรณ์ มีสัญชาติไทย ให้ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา สมาชิกวุฒิสภาจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในขณะเดียวกันไม่ได้ สมาชิกวุฒิสภาต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ หรือดำรงตำแหน่งหน้าที่ใดในหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ต้องไม่ได้รับสัมปทานจากรัฐหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ หรือหน่วยงานราชการอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และต้องแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีเมื่อครบกำหนดสามปีให้สมาชิกออกจากตำแหน่งจำนวนกึ่งหนึ่งโดยวิธีจับฉลาก สมาชิกวุฒิสภา

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 147-149.

สิ้นสุดลงเมื่อถึงคราวออกตามวาระ คาย ลาออก เป็นคู่สัญญากับรัฐ รับเงินหรือผลประโยชน์อื่นใด หรือรับสัมปทานจากรัฐ เสียสัญชาติไทย อายุต่ำกว่า 35 ปีบริบูรณ์ ดิคาเสพติด เป็นบุคคลล้มละลาย หรือขาดประชุมตลอดสมัยประชุม 90 วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา หรือต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาดำเนินตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กำหนดไว้ในมาตรา 127 ถึงมาตรา 167 มีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้คือ

สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยก่อนเข้ารับหน้าที่ต้องปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ เพื่อประโยชน์ของปวงชนชาวไทย จะรักษาและปฏิบัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามวาระ หรือถูกยุบจะประชุมวุฒิสภาไม่ได้ สมาชิกวุฒิสภาไม่มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติ แต่ต้องพิจารณาพระราชบัญญัติที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว ให้แล้วเสร็จภายในเวลา 60 วัน ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินสมาชิกวุฒิสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเวลา 30 วัน เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรจะขยายเวลาออกไป ถ้าไม่แล้วเสร็จภายในกรอบเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าวุฒิสภาเห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินั้น แต่ถ้าวุฒิสภาไม่เห็นชอบ ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัติไว้ก่อนแล้วส่งคืนสภาผู้แทนราษฎร เมื่อพ้น 180 วันแล้ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรยื่นขึ้นร่างพระราชบัญญัติเดิมด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกรัฐสภาให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบ แต่ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินสภาผู้แทนราษฎรไม่ต้องรอ 180 วัน สามารถยกร่างพระราชบัญญัติได้ทันที ถ้าสภาผู้แทนราษฎรยื่นขึ้นร่างพระราชบัญญัติเดิมด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกรัฐสภา ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

วุฒิสภามีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน วุฒิสภามีสิทธิ์ตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้แต่รัฐมนตรีมีสิทธิ์จะไม่ตอบ เมื่อเห็นว่ายังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

การประชุมวุฒิสภาต้องกระทำโดยเปิดเผย หรือถ้าสมาชิกหนึ่งในสี่ของสมาชิกวุฒิสภาร้องขอให้มีการประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับได้ วุฒิสภามีอำนาจตรวจจรรยาบรรณของสมาชิกได้ วุฒิสภาต้องให้ความเห็นชอบในการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ ให้คำปรึกษาร่างพระราชบัญญัติใหม่ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบและพระราชทานคืนมาหรือไม่คืนมาเมื่อพ้น 90 วันแล้ว ต้องให้ความเห็นชอบในการเปิดสมัยประชุมสามัญก่อนครบเวลา 90 วัน ต้องลงมติแต่งตั้งและถอดถอนผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา สมาชิกวุฒิสภาต้องให้ความคิดเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีแจ้งไป

ยังประธานรัฐสภา ขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในการประชุมรัฐสภา แต่จะลงมติในปัญหาที่ อภิปรายไม่ได้

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบหรือสิ้นอายุ ให้วุฒิสภำทำหน้าที่รัฐสภาในการ ให้ความเห็นชอบในการประกาศใช้กฎอัยการศึก และให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม ให้ ความเห็นชอบในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพสงบศึก และทำหนังสือสัญญาอื่น ๆ กับนานา ประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ วุฒิสภำต้องแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญและต้องให้ความ เห็นชอบในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ⁵

2.1.6 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2518 รัฐธรรมนูญ ฉบับนี้มี 4 มาตรา มีสาระสำคัญเกี่ยวกับวุฒิสภำอยู่ 2 มาตรา คือ มาตรา 3 และมาตรา 4 โดยมาตรา 3 บัญญัติว่า วุฒิสภำประกอบด้วย สมาชิกจำนวนหนึ่งร้อยคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ อันยังประโยชน์ให้เกิดแก่การ ปกครองแผ่นดิน มีสัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ ไม่วิกลจริต จิตพินเพื่อน ไม่ หูหนวก ไม่เป็นใบ้ ไม่เป็นนักบวช ไม่ถูกคุมขังโดยหมายศาล ไม่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ไม่คิด ยาเสพติด ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุก ตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยพัน โทษ มายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง ไม่เป็นข้าราชการประจำหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือเป็นพนักงาน ของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ และถ้าตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภำว่างลงเพราะเหตุอื่นใด พระมหากษัตริย์จะ ทรงแต่งตั้งบุคคลเข้าเป็นสมาชิกแทน ย่อมอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน⁶

2.1.7 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 รัฐธรรมนูญฉบับนี้มี 200 มาตรา บัญญัติให้ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในระบบรัฐสภา มี 2 สภา ประกอบด้วย สมาชิกวุฒิสภำ และสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภำมาจากการแต่งตั้งของ พระมหากษัตริย์จากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ ความชำนาญในวิชาการ หรือกิจการต่าง ๆ อันเป็น ประโยชน์แก่การปกครองแผ่นดิน มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี มีวาระ การดำรงตำแหน่งหกปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งเมื่อครบสองปีให้สมาชิกออกจาก ตำแหน่งหนึ่งในสามของสมาชิกทั้งหมด โดยวิธีจับฉลาก เมื่อครบสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ ทรงแต่งตั้งให้จำนวนสมาชิกวุฒิสภำในจำนวนที่เหลือจากการจับฉลากออกเมื่อครบกำหนดสองปี แรกออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนหนึ่งในสองของจำนวนดังกล่าวโดยวิธีจับฉลากและให้ถือว่าการ จับฉลากออกเป็นการสิ้นสุดสมาชิกภาพ เป็นการออกตามวาระ

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 192-195.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 225-226.

ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา และเป็นประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ สมาชิกภาพของวุฒิสภาสิ้นสุดลงเมื่อถึงคราวออกตามวาระ ดาย ลาออก เสียสัญชาติไทย เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ไม่เป็นข้าราชการประจำ ไม่เป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น ไม่รับสัมปทาน ไม่รับเงินหรือประโยชน์อื่นใดจากราชการหรือหน่วยงานของรัฐเป็นพิเศษ ขนาดประชุมไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภาและถูกพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กำหนดไว้ในมาตรา 106 ถึงมาตรา 145 มีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย ก่อนเข้ารับหน้าที่ต้องปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของปวงชนชาวไทย จะรักษาและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ทุกประการ สมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่บัญญัติกฎหมาย กลั่นกรองกฎหมายและควบคุมรัฐ ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการตั้งกระทู้ถาม หรือเสนอขอเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี หรือแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล รัฐบาลหรือรัฐมนตรีมีสิทธิไม่ตอบหรือระงับการอภิปรายทั่วไปได้เมื่อเห็นว่ายังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยและประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

วุฒิสภาต้องให้ความเห็นชอบในการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ ให้คำปรึกษาในร่างพระราชบัญญัติใหม่ ให้ความเห็นชอบในการเปิดสมัยประชุมก่อนกำหนดเวลา 90 วัน ต้องมาเปิดประชุมรัฐสภาในวันที่พระมหากษัตริย์เสด็จพระราชดำเนินมาทรงทำรัฐพิธีเปิดสมัยประชุมสามัญประจำปีสมัยแรกด้วยพระองค์เอง หรือโปรดเกล้าให้รัชทายาทซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วเป็นผู้แทนพระองค์มาทำรัฐพิธีก็ได้ วุฒิสภาต้องติดตามรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาและให้ถือเป็นเด็ดขาด วุฒิสภาต้องรับฟังการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีก่อนเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจเมื่อนายกรัฐมนตรีแจ้งประธานรัฐสภาขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไป ในกรณีที่มีปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดิน สมาชิกวุฒิสภาต้องมารับฟังความคิดเห็นแต่ละลงมติในปัญหาที่อภิปรายไม่ได้ สมาชิกวุฒิสภาต้องให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม และให้ความเห็นชอบในหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่น ๆ กับนานาประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ⁷

⁷เรื่องเดียวกัน, หน้า 255-258.

2.1.8 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 รัฐธรรมนูญฉบับนี้มี 223 มาตรา บัญญัติให้ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในระบบรัฐสภาประกอบด้วย สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้ง โดยนายกรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอรายชื่อ เพื่อให้พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ มีจำนวน 270 คน โดยแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ ความชำนาญในวิชาการ หรืออาชีพต่าง ๆ อายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี บริบูรณ์ มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ไม่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกวุฒิสภาจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในคราวเดียวกันไม่ได้ มีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง เมื่อครบ 3 ปี ให้จับสลากออกกึ่งหนึ่ง จะมีการแต่งตั้งสมาชิกเข้ามาแทนที่จำนวนที่ต้องออกไปทุกสามปี เมื่อครบหกปีสมาชิกส่วนที่เหลือจากการจับสลากต้องพ้นจากตำแหน่ง สมาชิกวุฒิสภาต้องไม่รับสัมปทานจากรัฐหรือเป็นคู่สัญญา กับรัฐ เว้นแต่ได้รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญาก่อนได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงเมื่อถึงคราวออกตามวาระ ตาย ลาออก เสียสัญชาติ เป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งได้รับเลือกตั้ง หรือมีลักษณะต้องห้าม คือ ดิคาเสพติด เป็นบุคคลล้มละลาย วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ เป็นนักบวช หรือเป็นคนหูหนวก เป็นใบ้ หรือเคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ เพราะทุจริต ต่อหน้าที่ หรือเคยต้องคำพิพากษาของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ หรือเคยถูกวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรมีมติให้พ้นสภาพ เพราะมีพฤติการณ์อันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับสภานิติบัญญัติแห่งรัฐหรือเป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของการเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือเคยถูกคณะกรรมการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ให้พ้นจากสมาชิกภาพวุฒิสภา เพราะมีปรากฏหลักฐานน่าเชื่อได้ว่าเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยใช้อำมิสสินจ้าง ไม่ว่าโดยวิธีใด เพื่อให้ตนได้รับเลือก ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่า ขาดจากสมาชิกภาพ นับแต่วันที่วุฒิสภาหรือคณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีมติ หรือขาดประชุม 90 วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา หรือเคยถูกคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่ได้กระทำโดยประมาท

อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาดำเนินการตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ บัญญัติไว้ในมาตรา 117 ถึงมาตรา 138 ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ก่อนเข้ารับหน้าที่ต้องปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนชาวไทย จะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ ให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา และเป็นประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบหรือสิ้นสุด จะมีการประชุม

วุฒิสภาไม่ได้ เว้นแต่การให้ความเห็นชอบแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และการให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ และให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม โดยการลงมติไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเห็นชอบ ไม่เห็นชอบ และยับยั้งร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านมาจากสภาผู้แทนราษฎรภายในกรอบเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด เช่น ร่างพระราชบัญญัติทั่วไปวุฒิสภาต้องพิจารณาภายใน 60 วัน ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน ถ้าวุฒิสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จตามกรอบเวลา ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

วุฒิสภามีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน มีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องงานในหน้าที่ รัฐมนตรีมีสิทธิจะไม่ตอบเมื่อเห็นว่ายังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยและประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงในปัญหาเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน โดยไม่ลงมติในปัญหาที่อภิปรายได้

สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกรรมการตรวจสอบการทำงาน และการจ่ายเงินของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลหรือรัฐมนตรีมีสิทธิไม่ตอบหรือระงับการขอเปิดอภิปรายทั่วไปได้ เมื่อเห็นว่ายังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยและประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน^๑

2.1.9 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538
รัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2538 บัญญัติให้ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในระบบรัฐสภา ประกอบด้วย วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา วุฒิสภาประกอบด้วย สมาชิกวุฒิสภา ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการปกครองแผ่นดิน ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด อายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ไม่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งได้รับเลือกตั้งไม่เคยถูกตุลาการรัฐธรรมนูญมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ เพราะติดยาเสพติดให้โทษ เป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดีหรือวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ เป็นนักบวช อยู่ในระหว่างเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง โดยคำพิพากษา หรือเคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือเคยต้องคำพิพากษาของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ หรือเคยถูกวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรให้

^๑เรื่องเดียวกัน, หน้า 315-319.

พ้นจากสมาชิกภาพเพราะมีพฤติการณ์อันเป็นความผิดตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือมีลักษณะเป็นความผิดต่อเจ้าพนักงานในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ หรือเป็นการเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของการเป็นสมาชิกวุฒิสภา

สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่พ้นจากตำแหน่งไปตามวาระต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปจนกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่แต่งตั้งขึ้นมาใหม่จะเข้ารับหน้าที่

สมาชิกวุฒิสภาต้องยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินต่อประธานวุฒิสภา และต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะเดียวกัน ต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ ต้องไม่รับสัมปทานจากหน่วยงานของรัฐ หรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ต้องไม่รับเงินหรือประโยชน์ใดไม่รับสัมปทาน ไม่เป็นคู่สัญญากับรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

สมาชิกภาพของวุฒิสภาสิ้นสุดลงเมื่อถึงคราวออกตามวาระ ตาย ลาออก เสียสัญชาติ เป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งได้รับเลือกตั้งขาดประชุม 90 วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา ถูกพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือติดยาเสพติดเป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เข้าลักษณะต้องห้ามตามที่กล่าวมาข้างต้น

อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาดำรงรัฐธรรมนูญฉบับนี้ บัญญัติไว้ในมาตรา 123 ถึงมาตรา 162 ทวิ ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้ คือ

สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยก่อนเข้ารับหน้าที่ต้องปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย จะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา วุฒิสภามีสิทธิเห็นชอบ ไม่เห็นชอบ และยับยั้งร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านมาจากสภาผู้แทนราษฎรภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด เช่น ร่างพระราชบัญญัติทั่วไป วุฒิสภาต้องพิจารณาภายใน 60 วัน ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินต้องพิจารณาภายใน 30 วัน ถ้าวุฒิสภาร่างพระราชบัญญัติไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าวุฒิสภาให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

วุฒิสภามีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน มีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับงานในหน้าที่ แต่รัฐมนตรีมีสิทธิไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยและประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน และการตอบกระทู้ถามของวุฒิสภาให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

กรณีต่อไปนี้เป็นการประชุมร่วมกันของรัฐสภา วุฒิสภาต้องให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายระเบียบว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ รับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ ให้การปรึกษาในร่างพระราชบัญญัติใหม่

ให้ความเห็นชอบในการเปิดสมัยประชุมก่อนครบกำหนด 90 วัน รับฟังการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีก่อนเข้าบริหารราชการแผ่นดิน โดยไม่มีมติความไว้วางใจ ต้องให้ความเห็นแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน เมื่อนายกรัฐมนตรีร้องขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปแต่จะลงมติในปัญหาที่อภิปรายไม่ได้ สมาชิกวุฒิสภาต้องให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของรัฐสภา หรือกรณีสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบหรือหมดวาระ เหลือแต่สมาชิกวุฒิสภา การลงมติต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ วุฒิสภาต้องให้ความเห็นชอบในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก หรือสัญญาอื่น ๆ กับนานาประเทศ หรือกับองค์กรระหว่างประเทศ หรือสัญญาเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตอำนาจรัฐ วุฒิสภาต้องให้ความเห็นประกอบการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

2.1.10 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญฉบับนี้มี 336 มาตรา บัญญัติให้ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยระบบรัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนจำนวน 200 คน โดยใช้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดใดจะมีสมาชิกวุฒิสภามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนประชากร โดยมีอัตราส่วนสมาชิกวุฒิสภา 1 คน ต่อประชากร 300,000 คน สมาชิกวุฒิสภา ต้องมีคุณสมบัติดังนี้ คือ มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่า ไม่เป็นสมาชิกหรือตำแหน่งอื่นในพรรคการเมือง ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วยังไม่เกิน 1 ปีนับถึงวันสมัครเลือกตั้ง ไม่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภา ในอายุของวุฒิสภาคราวก่อนการสมัครรับเลือกตั้ง จะเป็นรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมืองอื่นมิได้ ต้องไม่ติดยาเสพติดให้โทษ ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ ไม่เป็นนักบวช ไม่อยู่ในระหว่างถูกถอนสิทธิเลือกตั้ง ไม่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกอยู่โดยคำพิพากษาของศาล หรือเคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป และพ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีนับแต่วันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันกระทำ โดยประมาท ต้องไม่ถูกไล่ออก หรือปลดออกจากราชการเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือเคยต้องคำพิพากษาของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ไม่เป็นข้าราชการประจำ ไม่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ไม่เป็นพนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานรัฐหรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ไม่เป็นผู้ปฏิบัติงานในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เช่น กรรมการการเลือกตั้ง ไม่

⁹เรื่องเดียวกัน, หน้า 370-374.

ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพราะจงใจไม่ยื่นหรือยื่นเป็นเท็จในบัญชีแสดงทรัพย์สินหรือหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ หรือเคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งและยังไม่พ้นกำหนดห้าปี นับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันเลือกตั้ง

วุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี เมื่ออายุของวุฒิสภาสิ้นสุดลงให้สมาชิกวุฒิสภาทำหน้าที่ต่อไป จนกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับเลือกตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่ สมาชิกภาพสมาชิกวุฒิสภาเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง สิ้นสุดลงเมื่อถึงคราวออกตามอายุของวุฒิสภา ตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภา หรือมีลักษณะต้องห้ามข้างต้น หรือวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง หรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิก หรือขาดประชุมเกินหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา

เหตุที่ต้องมีวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปี เพื่อให้เหลื่อมเวลากับวาระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน และที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง ก็เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นตัวแทนของประชาชนจริง ๆ และมุ่งรักษาสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชนชาวไทย

ปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีตของวุฒิสภาตลอดระยะเวลา 60 กว่าปี วุฒิสภามาจากการแต่งตั้งทั้งสิ้น เพราะแต่เดิมในระยะเริ่มต้นประชาธิปไตย ชาวไทยไม่เข้าใจระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญจึงมุ่งหวังให้วุฒิสภาเป็นที่เลื่อมของสภาผู้แทนราษฎร และมีชื่อเรียกต่างกันไปตามยุคตามสมัย ต่อมาวุฒิสภาเป็นเครื่องมือของรัฐบาลทหารที่ทำการปฏิวัติรัฐประหาร เพราะรัฐบาลทหารแต่งตั้งวุฒิสภาทั้งหมด เพื่อให้เป็นเสียงสนับสนุนรัฐบาลของตน ซึ่งในบางสมัยจำนวนวุฒิสภาก็เท่าหรือใกล้เคียงกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จากการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด จึงเป็นเรื่องที่ผิดว่า วุฒิสภามีใช้ตัวแทนของประชาชน แต่เป็นเครื่องมือของอำนาจอภิปไตย แต่อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงไม่ว่าสมาชิกวุฒิสภาจะมาจากแต่งตั้ง หรือมาจากการเลือกตั้ง ก็เป็นการยากที่จะป้องกันมิให้เชื่อมโยงกับนักการเมือง

สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง มีข้อดีตรงที่เป็นสัญลักษณ์ของระบอบประชาธิปไตย และต้องการให้วุฒิสภาเป็นกลางทางการเมือง เป็นหลักในการตรวจสอบองค์กรตามรัฐธรรมนูญ แต่สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ก็ไม่สามารถเป็นกลางทางการเมืองได้ เพราะอำนาจบริหารเข้ามามีอำนาจเหนือสมาชิกวุฒิสภา ทำให้ระบบการตรวจสอบล้มเหลว สมาชิกวุฒิสภาไม่เป็นกลางทางการเมืองแต่มีอำนาจคัดสรรคนเข้าสู่องค์กร ตามรัฐธรรมนูญ องค์กรเหล่านั้นก็ไม่มีเป็นกลางทางการเมือง ระบบการตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญก็

ล้มเหลว เพราะสมาชิกวุฒิสภาเป็นเครื่องมือให้กับฝ่ายบริหาร พิจารณาแล้วสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งก็ไม่แตกต่างจากสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้ง เพราะในที่สุดสมาชิกวุฒิสภาก็ตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารเหมือนกัน¹⁰

นายวิชา มหาคุณ รองประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 แสดงความเห็นว่าการถามที่ว่า ทำไมต้องลือกระบวนกาเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ก็เพราะว่าสมาชิกวุฒิสภาเลือกตั้งทั้งสองชุด สร้างความตกตะลึงและส่วนใหญ่เป็นฐานอำนาจทางการเมือง เป็นสภาระดับรองเมื่อเทียบกับสภาผู้แทนราษฎร ทั้งที่วุฒิสภาควรเป็นพี่เลี้ยงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ใช่เป็นเครื่องมือของเขา ส่วนที่กล่าวหาว่า การสรรหาสมาชิกวุฒิสภา คือความชั่วร้าย การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา คือความดี ผมขอให้คนที่พูดคิดใหม่ทำใหม่ ระบบราชการและตุลาการอยู่มาเป็นร้อยปี รับราชการมาด้วยความสุจริต จะมีทุจริตบ้างก็เป็นส่วนน้อย การได้มาซึ่งตุลาการก็ใช้ระบบสรรหา ระบบเลือกตั้งไปที่ไหน ความวุ่นวายก็ไปที่นั่น ผมไม่ปฏิเสธการเลือกตั้งที่ผ่านมา การคัดกรองโดยประชาชน แต่หลักการสร้างประชาธิปไตยโดยโดย อลิส โดเติล เคยกล่าวว่า การให้ประชาชนเลือกอย่างเดียว ไม่คัดกรองจะสร้างความเลวร้ายไม่ได้ตัวแทนประชาชนที่แท้จริง นักรัฐศาสตร์คงพิจารณาได้ว่าการเลือกตั้งแบบไหนเป็นการเลือกตั้งที่แท้จริง และเป็นการเลือกตั้งที่ดีทั้งนี้ ผมไม่เถียงว่า มีความจำเป็นต้องมีระบบตัวแทน แต่ก็ต้องคัดกรองเข้มงวด ผู้แทนควรมาจากคนที่สง่างาม ไม่ใช่หัวกระเป๋ามาด้วยหัวใจเต็มไปด้วยทุจริต คอร์รัปชัน รวบรวมกลุ่มรวมพวกเขมือบแผ่นดิน ดังนั้นต้องตรวจสอบเข้มว่า ผู้ที่เข้ามาจะไม่มีเจตนาแฝงเร้นเป็นอ็อบหนี่สินทรัพย์สินต้องแสดงต่อสาธารณะให้หมด ไม่ให้มีผลประโยชน์ทับซ้อนหรืออนมินี อย่างในอดีตที่มีการสืบสารราวเรื่องพบว่า แม้ไม่ได้เป็นบริษัทของตัวเอง แต่เป็นโคตรตระกูลทั้งนั้นก็ต้องสะสางให้ปรากฏ เพื่อให้การเมืองมีจริยธรรมและคุณธรรม นักการเมืองต้องมีหิริโตตปปะ คือ ละอายต่อความชั่ว และเกรงกลัวต่อบาปทั้งในที่ลับและที่แจ้ง¹¹

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 445-448.

¹¹ วิชา มหาคุณ, “สมาชิกวุฒิสภา”, **มติชนรายวัน**, (2 พฤษภาคม 2550) : 11.

2.2 อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา

อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การปกครองในประเทศไทยอย่างมากมาย โดยเฉพาะการปรับ โครงสร้างและบทบาท อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภา การให้ความสำคัญกับประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น การมีองค์กรอิสระอีกหลายองค์กรเข้ามาตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร สิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยกำลังจะ กล่าวถึง คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งแต่เดิม สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้ง แต่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง ซึ่งมีผู้กล่าวถึงอำนาจ หน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาหลายท่าน ดังนี้

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของสมาชิกวุฒิสภารวมถึงการเปลี่ยนแปลงบทบาท อำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภา จึงส่งผลให้วุฒิสภาเป็นหัวใจของการปฏิรูปการเมือง การปกครองในประเทศไทย รัฐธรรมนูญได้กำหนดองค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ไว้เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้พิทักษ์ กฎหมาย และความถูกต้อง¹²

ปัทมา ดุษฎีกำปัง ได้สรุปบทบาทหน้าที่หลักของวุฒิสภาในการเป็น “สภาตรวจสอบ” สภาถ่วงถ่วง” โดยบทบาทอำนาจหน้าที่ในการเป็นสภาถ่วงถ่วง เป็นบทบาทตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิมที่ผ่าน ๆ มา ส่วนบทบาทหน้าที่การเป็นสภาตรวจสอบ เป็นบทบาทหน้าที่ใหม่ ซึ่งมีความสำคัญมาก เพราะส่งผลกระทบต่อการเมือง การปกครองของประเทศไทยทั้งระบบ ซึ่งบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดบทบาท อำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาไว้ 8 ด้าน ดังนี้คือ

1. ด้านนิติบัญญัติ
2. ด้านควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน
3. ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการ
4. ด้านการเลือกตั้ง แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ

¹²บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, **บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภากฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สถาบันพระปกเกล้า, 2540), หน้า 30.

5. ด้านการพิจารณา ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง
6. ด้านการเป็นกรรมการหรือผู้ตัดสิน
7. ด้านการเป็นผู้แทนของประชาชน
8. ด้านการพิจารณาให้ความเห็นชอบเรื่องต่าง ๆ

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาทั้ง 8 ด้านดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านนิติบัญญัติ สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ 3 ประการ ได้แก่

1. กลั่นกรองกฎหมาย
2. พิจารณานุมัติพระราชกำหนด
3. เสนอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือข้อบังคับประชุมวุฒิสภา หรือข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา

ในด้านการกลั่นกรองกฎหมาย สมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 174 , 176 และมาตรา 180 ในการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการพิจารณากลั่นกรองกฎหมาย คือ กำหนด เวลา การพิจารณา ขั้นตอนการพิจารณา และผลของการพิจารณาที่มี 3 กรณี คือ

1. เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร และประกาศเป็นกฎหมายต่อไป
2. ไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร และใช้สิทธิยับยั้ง
3. เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม

กรณีเช่นนี้ ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วยกับสมาชิกวุฒิสภา กระบวนการพิจารณาจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน โดยแต่ละสภามีกรรมสิทธิ์เท่ากัน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นผู้กำหนดจำนวนกรรมการ เมื่อคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้จัดทำรายงานพร้อมความเห็น เสนอต่อสภาทั้งสองพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หากมีการยับยั้ง แต่ถ้าสภาผู้แทนราษฎรยืนยันอำนาจในการพิจารณานุมัติร่างกฎหมาย และลงมติยืนยันด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้น ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

2. ด้านควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในด้านควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งสามารถกระทำได้หลายด้าน คือ

- 2.1. ตั้งกระทู้ถามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 183 กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐบาลเกี่ยวกับงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบได้ แต่รัฐมนตรีมีสิทธิจะไม่ตอบหากคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัย หรือผลประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

2.2. อภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจในการอภิปรายทั่วไป โดยไม่มีการลงมติ 3 กรณี ดังนี้ อภิปรายทั่วไป กรณีคณะรัฐมนตรีแถลง กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ก่อนเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ

2.3 อภิปรายทั่วไป กรณีวุฒิสภาต้องการให้รัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริง หรือชี้แจงปัญหา สำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ตามมาตรา 187 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสมาชิก วุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจง ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน โดยไม่มีการลงมติ

2.4. การอภิปรายทั่วไป กรณีคณะรัฐมนตรีมีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการ แผ่นดิน ต้องการรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกรัฐสภาตามมาตรา 213 ของรัฐธรรมนูญแห่งราช อาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติว่า ในกรณีมีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ที่ คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไป ในที่ประชุมร่วมกันของ รัฐสภาได้ ในกรณีเช่นว่านี้ รัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายไม่ได้

3. ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะกรรมการในวุฒิสภามี 2 ประเภท คือ

3.1 คณะกรรมการสามัญ (Standing Committee) เพื่อตรวจสอบประวัติและความ ประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ ตามมาตรา 135 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 บัญญัติว่า ในการพิจารณาเลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามมาตรา 138 มาตรา 143 มาตรา 196 มาตรา 199 มาตรา 257 มาตรา 274 (3) มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 (3) มาตรา 297 มาตรา 302 และมาตรา 312 ให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติ ของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานอัน จำเป็นแล้วรายงานต่อวุฒิสภา เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป การดำเนินการของคณะกรรมการ ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับทุกประการ

3.2 คณะกรรมการวิสามัญ (Special Committee) เพื่อกระทำหน้าที่พิจารณา สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาตาม มาตรา 189 ของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ความว่า สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา มีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละ สภา ตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด อันอยู่ใน

อำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา มติแต่งตั้งคณะกรรมการ วิสามัญดังกล่าวต้องระบุกิจการ หรือเรื่องให้ชัดเจน และไม่ซ้ำหรือซ้อนกัน

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีอำนาจออกคำสั่ง หรือเรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำ หรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้

ในกรณีที่บุคคลตามวรรค 2 เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ประธานคณะกรรมการชี้แจงให้รัฐมนตรี ซึ่งบังคับบัญชา หรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบ และมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามวรรคสอง เว้นแต่เป็นการที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ให้ถือว่าเป็นเหตุยกเว้นการปฏิบัติตามวรรคสอง เอกสิทธิ์บัญญัติไว้ในมาตรา 157 มาตรา 158 นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่ตามมาตรานี้ด้วย

4. ด้านการเลือกตั้ง แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบต่างๆ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้วุฒิสภามีบทบาท อำนาจหน้าที่ในการเลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ โดยให้วุฒิสภาสสามารถแต่งตั้ง “คณะกรรมการสามัญ” เพื่อตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบ ต่าง ๆ ได้ตามมาตรา 135 ซึ่งองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ ที่วุฒิสภามีอำนาจในการเลือกตั้ง แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบ มีดังนี้

1. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 136
2. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 196
3. คณะกรรมการการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 199
4. ศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 255
5. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน ในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (กต.) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 274
6. ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 277 วรรค 2

7. ประธานศาลปกครองสูงสุด ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 278
8. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน ในคณะกรรมการศาลปกครอง (กศป.) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 279 วรรค 1 (3)
9. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 297 วรรค 1 และวรรค 2 (อนุโลมใช้มาตรา 257 และมาตรา 258)
10. เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 302 วรรค 2
11. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 312 วรรค 12
12. ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 312 วรรค 4
13. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเก้าคนในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ .ศ.2542 มาตรา 24
14. เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 42

5. ด้านการพิจารณา ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งนั้น วุฒิสภามีอำนาจตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มีฐานะเป็น สภาตรวจสอบ มีอำนาจในการพิจารณาและมีมติถอดถอน ข้าราชการ การเมือง ข้าราชการประจำ หรือเจ้าหน้าที่ในองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ ออกจากตำแหน่ง ซึ่งหลักเกณฑ์ หรือวิธีการในการถอดถอนที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2541 นั้นถือได้ว่า เป็นหลักการที่สอดคล้องกับหลักการสากล ซึ่งกำหนดให้มีการแบ่งแยกองค์กรที่ริเริ่มเสนอให้มีการพิจารณาถอดถอนองค์กรพิจารณาได้สวนข้อเท็จจริงและองค์กรวินิจฉัยชี้ขาดออกจากกัน กล่าวคือ

1. องค์กรที่มีอำนาจในการริเริ่มเสนอให้มีการพิจารณาถอดถอน ได้แก่ สมาชิก สภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 หรือผู้เสียหายจากการกระทำผิด
2. องค์กรที่มีอำนาจในการได้สวนข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานให้แก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.)

3. องค์การที่มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริง และลงมติถอดถอน ได้แก่ วุฒิสภา ผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ที่สมาชิกวุฒิสภาถอดถอนออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 303 ถึงมาตรา 306 มีดังนี้

1. นายกรัฐมนตรี
2. รัฐมนตรี
3. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
4. สมาชิกวุฒิสภา
5. ประธานศาลฎีกา
6. ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
7. ประธานศาลปกครองสูงสุด
8. อัยการสูงสุด
9. คณะกรรมการการเลือกตั้ง
10. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
11. ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
12. กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
13. รองประธานศาลฎีกา
14. รองประธานศาลปกครองสูงสุด
15. หัวหน้าสำนักงานตุลาการทหาร
16. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

6. ด้านการเป็นกรรมการหรือผู้ตัดสิน

1. ให้ความเห็นชอบ ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ที่คณะรัฐมนตรีระบุไว้ในนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาว่าจำเป็นต่อการบริหารราชการแผ่นดิน หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร โดยที่คะแนนเสียงไม่เห็นชอบไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกผู้แทนราษฎรทั้งหมดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 173

2. ให้ความเห็นชอบ ให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญซึ่งรัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบ เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือถูกยุบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 178 วรรค 2

7. ด้านการเป็นผู้แทนของประชาชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 121 และมาตรา 122 กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชน ในเขตจังหวัด เป็นเขตเลือกตั้ง ทำให้สมาชิกวุฒิสภามีฐานะเป็นผู้แทนของประชาชนในเขตเลือกตั้ง คือจังหวัด และ

รัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติรับรองฐานะของสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวไว้ในมาตรา 149 บัญญัติว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยและต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยแต่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ก็มีได้บัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการในการเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยในเรื่องเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ ประชาชนในเขตเลือกตั้งไว้ แต่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ.2542 ดังต่อไปนี้

1. ให้ประชาชนเสนอคำร้องต่อสมาชิกวุฒิสภาได้ เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภานำส่งต่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาต่อไป ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 21 หรือหากคณะกรรมการสอบสวนหรือพิจารณาเรื่องใดและเห็นว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน รัฐสภาให้ส่งเรื่องนั้นให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาแจ้งผลดำเนินการเบื้องต้นต่อคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 22

2. วุฒิสภา รับรายงาน จากผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรณีที่ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น ไม่ปฏิบัติตามความเห็น หรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา โดยไม่มีเหตุอันควร และเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญ หรือเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 31 หรือรายงานประจำปีของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาหรือรายงานพิเศษเฉพาะเรื่อง ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 33

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 วุฒิสภาประกอบด้วย สมาชิกจำนวน 200 คน ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎร ซึ่งต่างกับวุฒิสภาชุดก่อน ๆ ที่มาจากการแต่งตั้ง วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่พิจารณากลับกรองกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญ ๆ นอกจากนี้ ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ วุฒิสภามีอำนาจเพิ่มขึ้น โดยเป็นสภาที่พิจารณาเลือกแต่งตั้งให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งให้มีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือข้าราชการระดับสูงให้ออกหรือพ้นจากตำแหน่งด้วยในการเลือกตั้งให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัคร ได้เขตละ 1 คน โดยใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับจังหวัดใดมีสมาชิกวุฒิสภาได้มากกว่า 1 คน ให้ผู้สมัครที่ได้คะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับจนครบจำนวนเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

8. ด้านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบเรื่องต่าง ๆ การพิจารณาและให้ความเห็นชอบของวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 แบ่งออกเป็น 2 ฐานะ คือ

1. ฐานะในรัฐสภา พิจารณาและให้ความเห็นชอบในด้านต่าง ๆ เช่น ในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่ เป็นต้น

2. ในฐานะวุฒิสภา

1. ทำหน้าที่เป็นรัฐสภาในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนสิ้นสุดลง หรือถูกยุบในการให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่รับทราบการแก้ไขกฎหมายที่ตราว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์รับทราบและให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ และให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามตามมาตรา 168 (1) คราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ตามมาตรา 191

2. ประธานวุฒิสภาให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ ตามมาตรา 214

3. เสนอให้มีการตรวจสอบว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่ง สิ้นสุดลงตามมาตรา 96

4. ประธานวุฒิสภาต้องจัดให้มีการบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ในที่ที่ประชุม อาจเข้าไปตรวจสอบได้ตามมาตรา 156 วรรค 3¹³

2.3 คุณลักษณะของสมาชิกวุฒิสภา

สมาชิกวุฒิสภาในอดีตที่ผ่านมา มาจากการแต่งตั้ง ทำให้สมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่ได้ไม่เต็มที่ เพราะถ้ามีความเห็นแย้งกับรัฐบาล อาจจะประท้วง อาจจะตรวจสอบ อาจจะคัดค้านก็ทำได้ไม่เต็มที่ เพราะเกรงใจรัฐบาลที่เขาแต่งตั้งเข้ามา จนกระทั่งมีรัฐธรรมนูญบัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ไม่สังกัดพรรคการเมือง ต้องทำหน้าที่ตรวจสอบอำนาจรัฐ กำกับดูแลการทำงานของรัฐบาล กลั่นกรองกฎหมาย เสนอแนะความคิดเห็นให้รัฐบาลอย่างอิสระ จึงทำให้มองเห็นว่า สมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ต้องใช้ความคิด มีความรู้ มีข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ต้องรู้จักบริหารความคิด ต้องรู้จักบริหารจัดการข้อมูล ต้องเป็นผู้ที่ทรงคุณธรรมและจริยธรรม ต้องเป็นคนดี เป็นศรีสังคมตามหลักพุทธศาสนา ผู้วิจัยขอพิจารณาคุณลักษณะของสมาชิกวุฒิสภาใน 2 กรณี คือ

¹³ปีพมา สุขคำบัง, **อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สถาบันพระปกเกล้า, 2540), หน้า 30.

2.3.1 คุณลักษณะของสมาชิกรัฐสภา ตามจริยธรรมของรัฐสภา ในประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาและกรรมาธิการ พ.ศ.2545 ที่จัดขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้กำหนดคุณสมบัติของสมาชิกรัฐสภาไว้ในหมวดจริยธรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

1. คุณสมบัติของสมาชิกรัฐสภา สมาชิกรัฐสภาต้องจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งสนับสนุน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สมาชิกรัฐสภาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตาม และรักษาไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สมาชิกรัฐสภาต้องมีอุดมการณ์ในการทำหน้าที่เพื่อประเทศชาติ และประชาธิปไตยอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความรับผิดชอบ ยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสิ่งสูงสุด สมาชิกรัฐสภาต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง

2. การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา สมาชิกรัฐสภาต้องปฏิบัติหน้าที่และแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต และเที่ยงธรรม มีความเป็นอิสระ และดำรงไว้ซึ่งความสามัคคีในหมู่คณะ เพื่อรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิของรัฐสภา และต้องเคารพปฏิบัติตามข้อบังคับและมติที่ประชุมโดยเคร่งครัด ต้องรักษาความลับในการประชุมไม่นำไปเปิดเผยแก่ผู้ใดและทางใด เว้นแต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย สมาชิกรัฐสภา ต้องให้เกียรติและเคารพเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้อื่น ไม่แสดงกิริยาหรือวาจาอันไม่สุภาพ ไม่ใส่ร้ายหรือไม่เสียดสีบุคคล หรือนำเอาเรื่องที่เป็นเท็จมาอภิปรายในที่ประชุมรัฐสภา ต้องไม่ก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา ต้องอุทิศเวลาให้แก่การประชุม ต้องไม่บิดเบือนข่าวสารเพื่อให้ผู้อื่นหรือประชาชนเข้าใจผิด หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือบุคคลอื่น

3. จริยธรรมต่อประชาชน สมาชิกรัฐสภาต้องประพฤติและปฏิบัติให้เป็นที่เชื่อถือและศรัทธา และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน ต้องรับเรื่องราวร้องทุกข์ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน และต้องปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

4. จริยธรรมเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่ง สมาชิกรัฐสภาต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ รวมทั้งการรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ตามข้อบังคับของการประชุมรัฐสภา ให้เกียรติและเคารพต่อสถานที่ต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด อยู่ในกรอบของศีลธรรมและจริยธรรม ต้องไม่ประกอบอาชีพ หรือดำเนินธุรกิจหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ศรีของการเป็นสมาชิกรัฐสภา ต้องละเว้นการลอบหาสมาคม หรือให้การสนับสนุนบุคคลที่มีความประพฤติหรือมีชื่อเสียงเสื่อมเสีย ผู้ประพฤติผิดกฎหมายหรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบอันกระทบกระเทือนต่อชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ศรีของการเป็นสมาชิกรัฐสภา ต้องไม่เรียกรับหรือยอมรับของขวัญ หรือของกำนัล

หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้อื่น เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ อันจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง คู่สมรส บุคคลในครอบครัว¹⁴

2.3.2 คุณลักษณะของสมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นคนดีของสังคม ตามหลักพระพุทธศาสนา
สมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นคนดี เป็นแบบอย่างที่ดี ต้องประพฤติตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือและศรัทธา ต้องเคารพกฎหมายอย่างเคร่งครัด ต้องอยู่ในกรอบของศีลธรรมและจริยธรรม ต้องเป็นคนดีของสังคม หลักธรรมของคนดีตามหลักพระพุทธศาสนามีหลายหัวข้อธรรม ดังต่อไปนี้

1. สัปปริสธรรม 7 สัปปริสธรรม คือ ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ เป็นธรรมที่เป็นคุณสมบัติของคนดีมี 7 ประการ คือ

1) ชัมมัญญา คือ ความรู้จักธรรม รู้หลัก รู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎธรรมชาติ รู้กฎแห่งกรรมदा รู้เกณฑ์แห่งเหตุผล รู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล เช่น นักปกครองต้องการทราบว่าการปกครองตามราชประเพณีมีอะไรบ้าง รู้ว่าต้องทำตามหลักการใดจึงจะทำให้บรรลุจุดหมายที่ต้องการ

2) อัตถัญญา คือ รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ หรือ ความเป็นไปตามหลัก เช่น รู้ว่าหลักธรรมหรือกฏข้อนั้น ๆ มีความหมายว่าอย่างไร หลักธรรมนั้นมีความมุ่งหมายอะไร กำหนดไว้เพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร การที่ตนกระทำอยู่มีความหมายอย่างไร ทำไปแล้วจะเกิดผลอะไร เป็นต้น

3) อัตถัญญา คือ ความรู้จักตน คือ รู้ว่าตัวเรานั้นโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม ขณะนี้เป็นอย่างไร มีเท่าใดแล้วประพฤติตนให้เหมาะสม รู้จักแก้ไขปรับปรุงตนเองต่อไป

4) มัตถัญญา คือ ความรู้จักประมาณ รู้จักความพอดี เช่น บุคคลทั่วไปต้องรู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ ข้าราชการรู้จักประมาณในการเก็บภาษี เป็นต้น

5) กาลัญญา คือ ความรู้จักเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่ควรหรือต้องใช้ ในการประกอบกิจ ทำหน้าที่การงาน หรือปฏิบัติการต่าง ๆ เช่น ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะสม เป็นต้น

6) ปริสัจญญา คือ ความรู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้กิจที่ควรปฏิบัติต่อชุมชนนั้น ๆ ว่าชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหาจะต้องทำกิจอย่างไร จะต้องพูดอย่างไร ควรสงเคราะห์หรือไม่ โดยวิธีใด คือ ต้องทำตัวเข้ากับสังคมโดยถูกต้องตามธรรมเนียมคลองธรรม ต้องรู้จักชนชั้นในสังคม

¹⁴ มนูญกฤต รูปขจรและคณะ, **ประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและคณะกรรมการการ,** (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รัฐสภา, 2545), หน้า 27.

ชั้นผู้ใหญ่โดยชาติกำเนิด โดยวัย โดยคุณวุฒิ ชั้นผู้น้อย โดยชาติ โดยวัย โดยคุณวุฒิ เมื่อเข้าไปพบปะ ต้องใช้กริยาวาจาให้เหมาะสม เป็นต้น

7) บุคคลัญญา คือ ความรู้จักบุคคลหรือความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอรรถาศัย ความสามารถและคุณธรรม ว่าใครมีแข็งและหย่อนอย่างไร และควรรู้จักปฏิบัติตนต่อบุคคลนั้น ๆ ด้วยดี ว่าควรจะคบหรือไม่คบ ควรจะใช้ จะคำหนิ จะยกย่อง จะแนะนำ สั่งสอนอย่างไร การกำหนดรู้จัก อุปนิสัยใจคอ และอารมณ์ของผู้อื่น และการคบหาเพื่อเป็นการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสังคม ต้องรู้จัก การให้และการรับ จะส่งผลให้ใครองใจคน เพื่อนร่วมงาน และสร้างผลงานที่มีคุณค่าได้ รู้จักการให้ คือ ผู้ให้ต้องมีศรัทธาที่จะให้ ให้ด้วยความเอื้อเฟื้อ ไม่แสดงกริยาทางกาย ทางวาจา หยาบคาย เชิงดูหมิ่น การรู้จักรับ คือ ผู้รับของนั้นต้องแสดงอาการสุภาพ เรียบร้อย ไม่ทำอาการดูจุหมิ่น¹⁵

2. สติ ตัมปัญญะ คือ เป็นธรรมที่เกื้อกูลในการทำงานหรือกระทำความดี เป็น ธรรมที่มีอุปการะมากต่อชีวิต

สติ คือ การระลึกได้ นึกได้ สำนึกอยู่ไม่พลอ ระลึกถึงการทำงานที่ทำ ระลึกถึง ถ้อยคำที่พูด ระลึกถึงเรื่องที่คิด แม้เรื่องที่ผ่านมาแล้วก็ระลึกได้

ตัมปัญญะ คือ ความรู้ชัด รู้ชัดถึงสิ่งที่นึกได้ ตระหนัก เข้าใจ ตามความเป็นจริง ความรู้ตัว คือ รู้ว่าขณะนี้เราเป็นอย่างไร อยู่ในฐานะอะไร กำลังคิดอะไร กำลังพูดอะไร กำลังทำอะไร

สติตัมปัญญะ เป็นหลักธรรมที่ช่วยเตือนให้จดจำดี สมองไม่เลื่อม เป็นผู้ที่ตั้งมั่นตลอดเวลา ผู้ที่มีสติตัมปัญญะ จะเป็นผู้มีพลัง และมีอิทธิพลเหนือสภาพแวดล้อมที่กดดัน เพราะได้ผ่านการนึกคิดที่มีระบบ คือ ก่อนจะพูด ก่อนจะทำ ได้ผ่านการคิด ไตร่ตรอง ด้วยเหตุด้วย ผล และด้วยความชอบธรรมทุกครั้ง ในขณะที่พูดและกระทำ จิตใจมุ่งจดจ่อต่องานนั้นอย่างมั่นคง แน่วแน่ ตำรวมจิตให้สงบ ไม่ฟุ้งซ่าน สุขุมเยือกเย็น มีสติปัญญาเฉียบแหลม ทำให้มีความก้าวหน้า ในอาชีพ และดีเด่นในสังคม¹⁶

3. ขันติ โตรัจจะ คือ ธรรมอันทำให้งาม คือ เป็นผู้ที่มีความทรหดอดทน เป็นนักสู้ กล้าเผชิญต่อภัยอันตราย และอุปสรรคทั้งปวง มีน้ำใจอดทน อดกลั้น เยือกเย็น ยอมรับการข่มขู่ เข้าขวน อดได้ ทนได้ เพื่อบรรลุความดีงาม และความมุ่งหมายอันชอบธรรม

¹⁵ที่.ปา. 11/331/264 ; 439/312.

¹⁶ที่.ปา. 11/378/290 ; อจ.ทุก. 20/407/119.

ขันติ คือ ความอดทนต่อความทุกข์ยาก ตั้งหน้าตั้งตาทำหน้าที่การทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร ทนทานไม่หวั่นไหว มุ่งมั่นในจุดหมายไม่ทอดย เลือ่กประกอบอาชีพสุจริต แม้จะลำบากตรากตรำในการประกอบกิจเลี้ยงชีพ ผู้กับภัยธรรมชาติ อดกั้นต่อคำกล่าวล่วงเกิน อดใจต่อสิ่งเข้ยววน

โธรงจะ คือ ความสงบเสงี่ยม น้ำใจองอาจ กล้าหาญ สู้นทน ไม่ว่วาม คุมสติให้มันคง ไม่มีอารมณ์หวั่นไหว เพราะรัก เพราะช่ง มีน้ำใจหนักแน่น ไม่สะทกสะท้าน กล้าหาญ เอาชนะอุปสรรค

ขันติ โธรงจะ เป็นหลักธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติมีสุขภาพแข็งแรง มีเสน่ห์ มีบุคลิกภาพดี กิริยาดงาม มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นที่รักใคร่ของเพื่อนฝูง เป็นคนที่น่าจะเอาเป็นแบบอย่างของคนทั่วไป เป็นผู้ทีประเทศชาติต้องการ¹⁷

4. หิริ โอคตัปะ คือ ธรรมทีคุ้มครอง โลก เพราะเป็นธรรมทีสนับสนุนให้พลโลกรู้จักยังคิด มีความละเอียดต่อการกระทำชั่ว มีการเกรงกลัวต่อบาป สร้างคนให้เป็นคนมีคุณธรรม มีมนุษยธรรม ให้คนรู้จักอบรมบ่มจิตของตน ให้มีจิตสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและส่วนรวม ด้วยความจริงใจ สุจริตใจ ตรงไปตรงมา เปิดเผย ไม่ฝืนใจตนเอง ไม่สนับสนุนผู้กระทำทุจริต ไม่เห็นแก่อำมิตสินจ้างไม่ทำตนให้เป็นพียงภัยต่อใคร รักเกียรติรักศักดิ์ศรี ยึดมั่นในสุจริตธรรม

หิริ คือ ความละเอียดแ่ใจ ไม่ประพฤดิชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่นำพาต่อสิ่งทีทุจริตผิดกฎหมาย ไม่พ่ายแพ้ต่อสิ่งเข้ยววนใฝ่ต่ำ

โอคตัปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาป มีใจเกลียดการประพฤดิชั่ว มีความกลัวต่อทุกข์ภัย โทษผิด ไม่เสี่ยงทำผิดทั้งในที่ลับและที่แ่ง

หิริโอคตัปะ เป็นหลักธรรมทีทำให้ผู้ปฏิบัติเป็นตัวอย่างทีดี เป็นเกียรติเป็นศรีแก่ตระกูล และประเทศชาติ ทำให้สังคมดับทุกข์ และพบสุขร่มเย็น ประเทศชาติอยู่รอดปลอดภัย เพราะลดอาชญากรรม ลดคดีมิงฉาชีพ เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมและมนุษยธรรมให้ยังยืนนานสืบไป¹⁸

5. เบญจศีล คือ มีความประพฤดิชอบทางกายและวาจา รักษากายและวาจาให้เรียบร้อย การรักษาปกติตามระเบียบวินัย ควบคุมตัวคนไม่ให้เบียดเบียนผู้อื่น งดเว้นจากการกระทำ ความชั่ว 5 ประการ ได้แก่

- 1) เว้นจากการฆ่าคน และสัตว์
- 2) เว้นจากการถือเอาของทีเขาไม่ได้ให้ เช่น ลักทรัพย์ วิว้งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โกงทรัพย์ ละเมิดสิทธิผู้อื่น ทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น

¹⁷อง.ทูก. 20/410/118.

¹⁸อง.ทูก. 20/255/65.

- 3) เว้นจากการประพาศิพิตินกาม เว้นจากการละเมิดสิ่งทีผู้อื่นรัก และหวงแหน
- 4) เว้นจากการพุดปด โทหก หลอกหลวง
- 5) เว้นจากการค้มสิ่งมีนเมา สิ่งเสพติดให้โทษ อันเป็นเหตุให้ประมาท ขาดสติสัมปชัญญะ เสียบุคลิกภาพ และคุณภาพของคน¹⁹

6. เบนญธรรม คือ ธรรมอันงคจามห้าประการ เป็นธรรมทีเกือถูคกับเบนญศีล สงผลให้ผู้ที่มิเบนญศีล และเบนญธรรมมีคุณลักษณะทีเป็นกัลยาณมิตร คือ เป็นผู้มีปัญญา มีความสามารถ ให้คำแนะนำปริกษา สังกสอนผู้อื่นได้ เบนญธรรม 5 ประการ ได้แก่

- 1) มีเมตตา กรุณา คือ มีความรักใคร่ ปรารธนาให้ผู้อื่นมีความสุข ความเจริญ มีจิตคิดสงสาร ช่วยเหลือให้พ้นทุกข์
- 2) มีสัมมาอาชีวะ คือ การหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต ต้องไม่ค้ำอาวฐ ไม่ค้ำมนุษย์ ไม่ค้ำสัตว์มีชีวิต ไม่ค้ำสิ่งมีนเมา ไม่ค้ำยาพิษยาบ้า เป็นต้น
- 3) มีความสำรวมในกาม คือ รู้จักยับยั้ง ควบคุมตนเองในทางกามรมณ์ ไม่หลงไหลในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส
- 4) มีสัจจะ คือ มีความซื่อตรง พุดจริงทำจริง มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง
- 5) มีสติ คือ ระลึกได้ และรู้ตัวอยู่เสมอ ฝึกคนให้เป็นคนยังคิด ฝึกคนให้ทำในสิ่งที่ควรทำ ระวังตนมิให้มีความมัวเมาในความประมาท

7. ขรวาธธรรม 4 ขรวาธธรรม คือ ธรรมสำหรับการครองเรือน หรือหลักการครองชีวิต 4 ประการคือ

- 1) สัจจะ คือ ความจริง ความซื่อตรง ความซื่อสัตย์ พุดจริง ทำจริง
- 2) ทมะ คือ การฝึกฝน ฝึกตัว ฝึกตน ฝึกข้มใจ รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดคัคณิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง ปรึบปรุงตนเองให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา
- 3) ขันติ คือ ความอดทน ตั้งหน้าตั้งตาทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง อดทน ไม่หวั่นไหวย่อท้อ มุ่งมั่นในจุดหมายไม่ทอดอย
- 4) จาคะ คือ ความเสียสละ สละกิเลส สละความสุขสบาย สละผลประโยชน์ส่วนตัวได้ ใจกว้างพร้อมรับฟังความทุกข์ ความต้องการ ความคิดเห็นของผู้อื่น พร้อมทั้งจะร่วมมือช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับแคบ เห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตน²⁰

¹⁹ที.ปา. 11/286/247 ; อญ.ปญจก. 22/175/227.

²⁰ส.ส. 15/845/316 ; ขุ.สุ. 25/311/361.

8. พละ 4 พละ คือ ธรรมอันเป็นกำลัง ธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่หวั่นไหวในคนและรู้ในงาน

1) ปัญญาพละ คือ กำลังปัญญา คือ ต้องรอบรู้มีความฉลาดเชี่ยวชาญรู้ทันคน ต้องรู้ในตนรู้ในคน และรู้ในงาน

2) วิริยะพละ คือ กำลังความเพียร

3) อนวัชชพละ คือ กำลังสุจริต คือ กำลังการกระทำที่ไม่มีโทษ เช่น มีความประพฤติและหน้าที่การงานสุจริต ไม่มีข้อบกพร่องเสียหาย พุดจริง มีเหตุผล มุ่งดี ทำการด้วยเจตนาบริสุทธิ์²¹

4) สังคหพละ คือ กำลังการสงเคราะห์ คือ การยึดเหนี่ยวจิตใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี ด้วยการสงเคราะห์สังคหวัตถุ 4 คือ

1. ทาน คือ การให้หรือช่วยเหลือในด้านทุนหรือปัจจัยยังชีพ เพื่อแผ่ด้วยไมตรี หรือแนะนำสั่งสอนให้ความรู้ความเข้าใจ จนเขารู้จักพึ่งตนเองได้

2. เปยยวัชชะ คือ ปิยวาจา คือ การพูดด้วยน้ำใจหวังดี มุ่งให้เป็นประโยชน์ รู้จักพูดให้เป็นผลดี ทำให้เกิดความรัก เคารพ นับถือ และคอยชี้แจงแนะนำหลักความจริงที่ถูกต้อง ดีงาม

3. อุตตตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์คอยช่วยเหลือรับใช้ทำงานสร้างสรรค์ ช่วยเหลือแนวความคิดให้เชื่อถือถูกต้อง ให้มีความประพฤติดี ประพฤติชอบ ให้รู้จักการเสียสละ ให้มีปัญญาอย่างเลิศ มีธรรมในใจเสมอกัน

4. สมานัตตตา คือ การปฏิบัติตนให้เสมอดันเสมอปลาย ปฏิบัติสม่าเสมอกันในชนหลาย ๆ ชั้น เสมอกันในสุขเสมอกันในทุกข์ คือ มีส่วนร่วมรับรู้ มีส่วนร่วมแก้ไข ตลอดจนวางแผนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะบุคคล เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี²²

2.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณสมบัติที่ชี้เฉพาะให้เป็นความดีหรือลักษณะประจำตัวของสมาชิกวุฒิสภา จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ

2.4.1 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ หมายถึง คุณสมบัติด้านที่แสดงออกให้เห็นถึงความ เป็นนักประชาธิปไตย ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น มีความรู้กว้างขวางทางด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง และเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีความมั่นใจในตนเองสูง มีความเป็นตัวของตัวเอง เป็นคนมีเกียรติ น่าคบ เป็นตัวอย่างของ

²¹ อก.นวก. 23/209/376.

²² ที่.ปว. 11/140/167 ; 267/244 ; อก.จตุกก. 21/32/42.

คนดีได้ เป็นต้น มีความสำนึกต่อความรับผิดชอบและหน้าที่ เป็นคนมีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในงานสูง มีความมั่นคงในความคิดอย่างมีหลักการและเหตุผล มีความสุภาพอ่อนโยน มีมารยาทดีทางสังคม มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความยึดมั่นต่อขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม

บุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำเร็จ บุคลิกภาพที่ดีจะชวนให้ผู้อื่นศรัทธา และนิยมชมชอบ จะจูงใจคนและดึงดูดใจคน คุณสมบัติดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับหลักธรรมในพระไตรปิฎก 4 หลักธรรม คือ

1. อธิปไตย 3 อธิปไตย คือ ธรรมที่แยกประเภทของผู้ใช้อำนาจไว้ 3 ประเภท วุฒิสภา เป็นอำนาจนิติบัญญัติ บุคคลที่จะเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะต้องมีคุณลักษณะหนึ่งในสามของหลักธรรมอธิปไตย 3 ได้แก่

1) อัตตาธิปไตย คือ การถือตนเป็นใหญ่ มีลักษณะเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง เชื้อมั่นในตนเองสูง นิยมใช้พระเดชมากกว่าพระคุณ หรือเป็นเผด็จการ

2) โลกาธิปไตย คือ การถือคนอื่นเป็นใหญ่ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีจุดยืน ไม่สามารถตัดสินใจด้วยตัวเองได้

3) ธรรมาธิปไตย คือ การถือธรรมหรือหลักการเป็นสำคัญ ยึดหลักเป้าหมายของงาน การทำงานใช้ทั้งพระเดชพระคุณ ในทางธรรมระบุว่า ผู้ที่มีธรรมาธิปไตยมีลักษณะ 3 ประการ คือ²³

1. จักขุมา คือ มองการไกล มีความชำนาญในการใช้ความคิด มีทฤษฎีในการทำงาน

2. วิรุโรร คือ มีความชำนาญทางด้านเทคนิค จัดการภารกิจได้ดี

3. นิสสยสัมปันโน คือ ฟังพาท้ายคนอื่นได้ เพราะเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์²⁴

2. อิทธิบาท 4 คือ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมาย เป็นหลักธรรมที่สร้างผลงานให้มนุษย์ได้ทำงานให้สำเร็จ เรียบร้อย

1) ฉันทะ คือ ความพอใจ ความต้องการที่จะทำงาน ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ รับผิดชอบงานในหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

²³ ศัญญา ศัญญาวิวัฒน์, **ตั้งคมวิทยาองค์กร**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 138.

²⁴ อจ.ตึก. 20/479/186-18.

2) วิริยะ คือ ความเพียร ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน หนักเอาเบาสู้อเอาใจใส่ในธุระไม่ทอดทิ้ง

3) จิตตะ คือ ความตั้งใจ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ ตั้งใจให้จิตจดจ่อทำงาน เอาจิตฝึกใฝ่ไม่ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป ขนขวายทำภารกิจด้วยความกระตือรือร้น และจริงจัง อุทิศหัวใจให้กับงานที่ทำ

4) วิมังสา คือ ความเข้าใจ ความไตร่ตรอง หรือทคลอง หมั่นใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล รู้จักปรับปรุงเปลี่ยนแปลงงานให้เหมาะสมกับสถานที่ และกาลเวลา มีการวางแผน วัตถุประสงค์ของงาน อย่างสม่ำเสมอ²⁵

หลักธรรมนี้ทำให้ผู้ปฏิบัติเป็นคนมีนิสัยรักงาน รักผิดชอบงาน ทำงานด้วยความมีระเบียบ สมเหตุสมผล มีประสิทธิภาพชัดเจนในงานหลายสาขา สามารถแก้ปัญหาได้ถูกจุดรวดเร็ว รอบคอบ ถูกใจ ทำให้ภารกิจบรรลุเป้าหมายทันเวลา ทันทเหตุการณ์

3. พหุสุต 5 คือ หลักธรรมที่กำหนดคุณสมบัติที่ทำให้บุคคลได้รับการเชื่อถือ ว่าเป็นผู้ได้เรียนรู้มาก หรือมีปัญญา เป็นผู้คงแก่เรียน คนมีปัญญา คือ คนที่สามารถแก้ปัญหาได้ เป็นพหุสุต มีคุณสมบัติ 5 ประการ คือ

1) พหุสุตา คือ ได้เล่าเรียน สดับรับฟังมามาก
2) ธตา คือ จำได้ หรือสาระได้ มีความแม่นยำ
3) วจสา ปริจิตา คือ การท่องบ่นให้คล่องปาก หรือพูดอยู่เสมอ ๆ จนคล่องแคล่วชัดเจน

4) มนसानุเปกขิตา คือ การใส่ใจนึกคิด พินิจพิจารณาจนเจนใจ นึกถึงครั้งใดก็ปรากฏเนื้อความสว่างชัด เกิดความกระจ่างเข้าใจว่าคืออะไร และมีความโยงใยกันอย่างไร เกี่ยวกับกับอะไรบ้าง

5) ทิฏฐิยา สุปฏิวิทธา คือ มีความเข้าใจลึกซึ้ง มองเห็นประจักษ์แจ้งด้วยปัญญา ทั้งในแง่ความหมายและเหตุผล รู้คิด รู้วินิจฉัย รู้ที่จะจัดการ²⁶

หลักธรรมนี้ทำให้คนเป็นคนฉลาด มีความสามารถแก้ปัญหาได้ ปัญญามีมากกว่าความรู้ในทางโลก โลกวัดคนมีความรู้จากปริญญา แต่คนมีปัญญาอาจไม่มีปัญญาก็ได้ เพราะใช้ความรู้แก้ปัญหาไม่เป็น ถ้าคนในประเทศมีปัญญา สามารถสร้างปัญญาและสะสมปัญญาเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตของชาติล่วงหน้าไปด้วยดีได้ ประชาชนก็จะมีความสงบสุข

²⁵ที่.ปา. 11/231/233 ; อภ.วิ. 35/505/292.

²⁶อจ.ปญจก. 22/87/129.

4. โยนิโสมนสิการ คือ หลักธรรมการใช้ความคิดถูกวิธี คือ การทำใจให้แบบคาย มองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณาสืบค้นถึงต้นตอ สวาทาเหตุผลตลอดจนสาย แยกแยะออก พิจารณาด้วยปัญญาที่คิดเป็นระเบียบ และโดยอุบายวิธีให้เห็นปัญญาตามสภาวะตามเหตุตามปัจจัย เกิดความคิดที่ถูกต้อง เป็นต้นทางของปัญญาและความตั้งปวง เป็นความฉลาดคิดแบบคายให้เป็นความจริงและค้นหาประโยชน์ได้ คำว่า โยนิโสมนสิการ แยกออกเป็น 2 ส่วน โยนิโส แปลว่า ถูกต้อง มนสิการ แปลว่า การคิด ซึ่งในปัจจุบันเรียกว่า คิดเป็น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของพระเมธีธรรมภรณ์ แยกออกเป็น 4 ประการ คือ

- 1) คิดถูกวิธี คือ คิดถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย
- 2) คิดมีระเบียบ คือ คิดอย่างมีขั้นมีตอน อย่างมีระบบ
- 3) คิดมีเหตุผล คือ คิดอย่าง โยงเหตุไปหาผล หรือจากผลไปหาเหตุ เป็นการคิดอย่างรู้เท่าทันคน ทันเหตุการณ์ เมื่อตั้งการสิ่งใดจะรู้ผลที่ตามมา เมื่อเห็นเหตุผิดปกติก็น่าสามารถบอกได้ว่าเกิดจากเหตุอะไร ควรแก้อย่างไร
- 4) คิดเป็นเหตุผล คือ คิดในทางบวก คิดให้มีความหวัง เมื่อได้เห็น ได้ยินอะไร ก็เก็บเอามาใช้ให้เป็นประโยชน์ คือ คิดอย่างได้ประโยชน์ ไม่ว่าจะสถานการณ์นั้นจะเป็นบวกหรือลบ²⁷

ก่อน สวัสดิทานิชย์ ได้แยกการพิจารณาบุคลิกภาพในรายละเอียดออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. อุปนิสัยของคน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการแสดงพฤติกรรม ได้แก่ ความกล้าหาญ กับความรอบคอบ ความเยือกเย็น กับความเจ้าอารมณ์ การคิดการไกล กับการคิดเฉพาะหน้า ความฝักใฝ่ในศิลปะ กับการเป็นนักปฏิบัติ ความเชื่อถือในศาสนา กับความเชื่อถือในวิทยาศาสตร์
2. คุณลักษณะประจำตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งได้แก่ ร่างกาย รูปร่าง หน้าตา และกริยาท่าทาง
3. บทบาทของบุคคล บทบาทเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ ซึ่งแสดงออกตามเพศ วิชาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมและตำแหน่ง

การมีบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็น และมีความสำคัญต่อการเป็นสมาชิกวุฒิสภา เพราะบุคลิกที่ดีจะชวนให้ผู้อื่นศรัทธาและนิยมชมชอบ ทำให้กลายเป็นผู้รับเลือกตั้งได้ง่ายขึ้น เพราะบุคลิกภาพที่ดีจะดึงดูดใจและจูงใจคน ทำให้เกิดมิตรภาพระหว่างกันอย่างรวดเร็ว²⁸

²⁷พระเมธีธรรมภรณ์, **คุณธรรมสำหรับนักบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, 2540), หน้า 15.

²⁸ดร.ก่อน สวัสดิทานิชย์, **การปรับปรุงบุคลิกภาพ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์, 2539), หน้า 112.

2.4.2 คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ หมายถึง คุณสมบัติที่แสดงออกให้เห็นว่าเป็นผู้มีคุณธรรม และมีความสามารถเป็นที่ยอมรับ มีมนุษยสัมพันธ์สูง รู้จักคนมาก สามารถคบหาสมาคมกับคน หลากหลายอาชีพ ไม่ถือตัว เป็นผู้มีความสามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี สามารถครองใจคน ให้ร่วมมือร่วมใจ สร้างสรรค์ผลงานที่มีมาตรฐานได้ เป็นผู้มีอิทธิพลเหนือคนอื่นในกลุ่ม เป็นที่ศรัทธา เลื่อมใสและไม่ถือเอาการทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่ง หรือยศถาบรรดาศักดิ์ ซึ่งสอดคล้องกับ หลักธรรมในพระไตรปิฎก 4 หลักธรรม คือ

1. ทศพิธราชธรรม ทศพิธราชธรรมเป็นธรรมของพระราชา เป็นหลักธรรมของ ผู้ปกครอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎปฏิบัติที่ผู้นำ ผู้ปกครองจะต้องปฏิบัติ เพื่อปกป้อง อบรม ค้ำครองตน ไม่ให้ลุแก่อำนาจหน้าที่ใช้เป็นหลักในการปฏิบัติตนและหลักในการปกครอง เป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดความเคารพ รัก นับถือ เป็นสิ่งคุ้มครองป้องกัน รักษา อำนาจประโยชน์สุขแก่ตนเอง หมู่คณะ ประชาชน และประเทศชาติ หลักทศพิธราชธรรมมี 10 ประการ คือ

1) ทาน คือ การให้สิ่งที่ควรให้แก่บุคคล เป็นการเผื่อแผ่ให้ป็นและการ สงเคราะห์ เช่น ให้ทรัพย์ ให้ความรู้ ให้ความคิดเห็น ให้ความรู้ความเข้าใจในทางธรรมให้พันทุกข์ รวมถึง การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วย

2) ศีล คือ ความประพฤติที่ดีงาม คือ การสำรวมกาย วาจา ใจ ปรกอบแต่การ สุจริต

รักษาเกียรติคุณให้ควรเป็นตัวอย่าง และเป็นทีเคารพนับถือของประชาชน มิให้มีข้อที่ใครจะดูหมิ่น ได้

3) บริจาคะ คือ การบริจาค การเสียสละความสุขสำราญ เพื่อประโยชน์สุขของ ประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

4) อาชชวะ คือ ความซื่อตรง คงไว้ซึ่งความซื่อสัตย์จริง ไร้มารยา ปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความสุจริต จริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน ไม่มีเจตนาทุจริตแอบแฝง

5) มัททวะ คือ ความอ่อนโยน มีอัธยาศัยไมตรีอันดีงาม ไม่เย่อหยิ่ง ไม่หยาบ กาบ ไม่แข็งกระด้าง มีกิริยาสุภาพ นุ่มนวล ละมุนละไม มีความสง่างามอันเกิดแต่ท่วงทีกิริยาทำให้ เกิดความรักและยำเกรง

6) ตปะ คือ การมีอำนาจ มีเดชในตน ที่จะทำลายหรือขจัดความชั่วออกไปจาก ใจตน ได้มีอำนาจทางจิตที่จะเผากิเลสตัณหาให้กรอบงำใจตน ยับยั้งข่มใจตน ไม่ยอมหลงใหล หมกมุ่นในความสุข ในสิ่งที่ปรนเปรอ มีความเพียร ขจัดความอุปสรรค มุ่งมั่นทำภารกิจให้เสร็จ สมบูรณ์

7) อักโกระ คือ ความไม่โกรธ ไม่เกรี้ยวกราด ไม่ลุอำนาจความโกรธ จนเป็นเหตุให้กระทำการต่าง ๆ ผิดพลาด มีเมตตาประจําใจ ไว้ระงับความขุ่นเคือง มีความปรารถนาดีต่อคนทั่วไปอยู่เสมอ ด้วยใจบริสุทธิ์ ไม่เห็นแก่ตัว มุ่งให้ผู้อื่นเจริญในทุก ๆ ด้าน

8) อวิหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียน ไม่บีบบังคับประชาชน เช่น เสียดภาษีขูดรีด ไม่หลงระเหิงในอำนาจ ขาดความกรุณา หาเหตุเบียดเบียนลงโทษ เพราะความอาฆาต เกลียดชัง ต้องมีใจกรุณาช่วยเหลือผู้อยู่ได้ปกครองให้พ้นทุกข์ภัย

9) ขันติ คือ ความอดทนอดกลั้น อดทนต่อความยากลำบากของงาน แม้จะตรากตรำเหนื่อยกาย เหนื่อยใจ สักเพียงใดก็ไม่ท้อถอย ถึงจะถูกเยาะเย้ยด้วยท่าทาง ถ้อยคำ เสียดสีถากถาง อย่างไรก็ดี ก็ไม่หมกมุ่นใจ ไม่ยอมละทิ้งงาน พร้อมทั้งจะฟันฝ่าอุปสรรคไปสู่ความสำเร็จ เพื่อให้เห็นถึงความเข้มแข็งและกล้าหาญของจิตใจ

10) อวิโรธนะ คือ ความประพฤติน่าคิดไปจากหลักธรรม คือ ขีตธรรมเป็นหลัก ให้หนักแน่น ไม่เอนเอียงหวั่นไหวต่อคำสรรเสริญ เยินขอ คำเยาะเย้ยถากถาง อามิสสินจ้าง มีจิตใจหนักแน่น ยึดมั่นในความยุติธรรม เทียงธรรม รักษาระเบียบแบบแผน ยึดหลักการปกครอง รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม มีสติควบคุมมารยาททางกาย วาจา ใจ ให้สุภาพดีงาม²⁹

2. จักรวรรดิวัตร เป็นหลักธรรมที่ช่วยในการดำเนินกุศโลบาย และวิเทโสบาย หรือความสัมพันธ์ทางการเมือง เป็นธรรมที่นักปกครองต้องยึดมั่นปฏิบัติ เพราะมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์สุขของสังคมอย่างแท้จริง เป็นหลักธรรมที่สอนให้ผู้ใช้อำนาจปกครอง ปกครองอาณาประชาราษฎร์ไปในทางที่ถูกต้อง มุ่งส่งเสริมรัฐประศาสนนโยบายอันดีประกอบด้วยประโยชน์จักรวรรดิวัตร 12 มีอยู่ 12 ประการ คือ

1) ปกป้องคุ้มครองชนฝ่ายใน คือ คนในปกครองส่วนตัวด้วยการบำรุงเลี้ยงอบรมสั่งสอน ให้มีความเป็นอยู่เรียบร้อย สงบสุข มีความเคารพนับถือกัน ส่วนผู้ได้บังคับบัญชาต้องดูแลใกล้ชิด ฝึกระบบเป็นหลักในการปกครอง

2) สงเคราะห์แก่กษัตริย์เมืองขึ้น หรือผู้ปกครองนครภายใต้ พระบรมเดชานุภาพ ในฐานะเป็นเมืองพี่เมืองน้อง ด้วยการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

3) สงเคราะห์กษัตริย์เมืองอื่นที่ดำเนินตามรอยพระยุคลบาท เช่น มกุฎราชกุมาร จิกมี นำเกลววังซุก แห่งราชอาณาจักรภูฐาน ที่ดำเนินตามพระราชดำริในเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น และข้าราชการฝ่ายพลเรือนทั้งปวงด้วยความเมตตาธรรม

²⁹ พ.ชา. 28/240/62.

4) สงเคราะห์แก่พระ พรหมณ์ นักบวช ครู คหบดี ไว้เป็นศูนย์แห่งจริยธรรม เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ทะนุบำรุงพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง

5) ให้การสงเคราะห์แก่ชาวชนบท คือ ราษฎร ท้องถิ่น ตลอดถึงชายแดน โดยไม่ทอดทิ้งประชาชนทั่วไปและเกษตรกร ช่วยเหลือเกื้อกูลให้ประกอบอาชีพสงเคราะห์ให้มีอาชีพ หาตลาดให้ขายผลผลิตได้ เพื่อช่วยเหลือตนเอง และทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

6) สงเคราะห์แก่เหล่าสมณพรหมณ์ แก่สงฆ์ แก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลทรงคุณธรรม เพราะว่า ศาสนากับการเมืองแยกออกจากกันไม่ได้ นักปกครองต้องการให้ศาสนามีความมั่นคงควบคุมไปกับเสถียรภาพของบ้านเมือง เพราะศาสนาช่วยกล่อมเกลาคิดใจของประชาชนให้มีจิตสำนึกรักและหวงแหนชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เกื้อหนุนในการปกครอง

7) ปกป้องคุ้มครองสตรีทั้งหลาย รวมถึง ผูกเนื้อ นก สัตว์ 4 เท้า และ 2 เท้า ไม่ให้สูญพันธุ์ ควรมีการทำนุบำรุงไว้ให้มีสืบไปด้วยการขยายพันธุ์ สงวนพันธุ์ไว้สืบไป

8) การปกป้องแก้ไขมิให้มีการกระทำความผิดชั่วร้าย เดือดร้อน เกิดขึ้นในบ้านเมือง เช่น ก่อม็อบประท้วงรัฐบาล ห้ามปรามประชาชนมิให้ประพฤติผิดธรรม ชักชวนประชาชนให้ประพฤติ ออกกฎหมายเพื่อควบคุมป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด

9) แบ่งปันเฉลี่ยทรัพย์สินให้แก่ผู้ยากไร้ เลี้ยงดูคนจน เพื่อป้องกันมิให้ประกอบกิจการทุจริต เช่น ลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ช่วยอบรมสั่งสอนให้มีอาชีพ หากครูผู้ชำนาญการมาช่วยสอนให้ประกอบอาชีพ หาตลาดให้ขายผลผลิตเพื่อให้ได้เงินมาเลี้ยงชีพ

10) หมั่นปรึกษาสอบถามปัญหาเกี่ยวกับพรหมณ์ พระ ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามเวลาอันสมควร เพื่อให้รู้หลักธรรม เพื่อใช้ในการบริหารประเทศ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ถูกทาง ถูกต้อง และถูกใจ ประชาชน

11) โดยอาการไม่เป็นธรรม เช่น การข่มขืนสตรี รักร่วมเพศ การเสพกามแบบวิถดลาร เหล่านี้คือระคะไม่เป็นธรรม ผู้ทำต้องหักห้ามใจในเรื่องนี้ ต้องงควั้นความเจ้าชู้ ต้องไม่เห็นความสุขส่วนตัวในเรื่องกาม เพราะเป็นเหตุให้เกิดปัญหาในทางการปกครอง

12) เว้นจากความโลกที่ไม่สมควร หมายถึง ความเห็นแก่ได้โดยไม่เลือก ความโลภจากการทุจริต จากผลประโยชน์ที่ผิดกฎหมาย โลกทำให้ทอดทิ้งการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้เกื้อกูลผู้กระทำผิด เป็นต้น³⁰

³⁰ที่.ป.า. 11/35/65.

3. ราชสังคหวัตถุ คือ เป็นหลักธรรมที่วางนโยบายการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจประชาชน เป็นหลักในการสงเคราะห์ประชาชนของผู้นำ ของชนชั้นปกครอง มีองค์ประกอบ ดังนี้ คือ

1) สัสตเมระ คือ ความฉลาดในการบำรุงพืชพันธุ์ธัญญาหาร ผู้นำจะต้องมีความรู้ ความฉลาดเกี่ยวกับการเกษตร ต้องส่งเสริมการเกษตร ต้องส่งเสริมการเกษตร รวมไปถึงการเอาใจใส่ในอาชีพ และรายได้ความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ให้มีการประกอบอาชีพ ตามกำลัง

2) ปุริสเมระ คือ ความฉลาดในการดูแลข้าราชการ รู้จักส่งเสริมคนดี มีความรู้ ความสามารถ โดยให้กำลังใจ ส่งเข้ารับการศึกษ อบรม เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถให้เกิดความ ขยันขันแข็ง สนับสนุนให้ได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสม และยุติธรรม

3) สัมมาปาสะ คือ ความรู้จักผูกผสานรวมใจประชาชนด้วยการส่งเสริมอาชีพ เช่น ให้คนจนกู้ยืมทุนไปสร้างตัวในพาณิชย์กรรม หรือบริษัท ห้างร้าน เอกชน ผู้ให้บริการ ประชาชน ต้องดูแลเอาใจใส่ผู้มาใช้บริการด้วยการผลิตภัณท์ที่มีคุณค่า และให้บริการหลังการขาย แก่ผู้ใช้บริการเป็นอย่างดี

4) วาขเปยยะ คือ ความมีวาจาอันนุ่มนวล น่าใจ หมายถึง รู้จักพูดด้วยวาจาที่ไพเราะ สุภาพ นุ่มนวล ประกอบด้วยเหตุผล มีประโยชน์ เป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคี ทำให้เกิดความเข้าใจ อันดี เป็นบ่อเกิดแห่งความชื่นชมยินดี ยกย่อง นับถือ³¹

4. พละ 5 พละ คือ ธรรมอันเป็นกำลังของกษัตริย์หรือผู้นำหรือผู้ปกครองมีองค์ ประกอบดังนี้คือ

1) พาหาพละ คือ มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีสุขภาพดี มีความสามารถและความ ชำนาญในการใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกาย ตลอดจนถึงอาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ อย่างชำนาญ จัดเจน

2) โภคพละ คือ มีกำลังโภคสมบัติ มีทุนทรัพย์สมบูรณ์ พร้อมทั้งจะใช้บำรุงเลี้ยง ตน และดำเนินกิจการได้โดยไม่ติดขัด

3) อมัจจพละ คือ มีกำลังข้าราชการ คือ มีที่ปรึกษา มีเพื่อนร่วมงานที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ มีความชำนาญ เก่งกล้าสามารถ มีความจงรัก รักดี และมีความ ซื่อสัตย์ เป็นที่ไว้วางใจได้

³¹ อจ.จตุกก. 21/32/37.

4) อภิชัจจพละ คือ กำเนิดในตระกูลสูง หรืออาจหมายถึงเป็นผู้ได้รับการศึกษาอบรมสูง มีเงินทองมากที่สังคมปัจจุบันนับถือว่าเป็นคนชั้นสูง ในระบบชนชั้นสมัยใหม่ ผู้นำประเภทนี้ก็สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ปัญญาพละ คือ กำลังปัญญา คือ เป็นผู้สามารถหยั่งรู้เหตุผล ผิดชอบ ชั่วดี มีคุณ มีโทษ มีประโยชน์ ไม่มีประโยชน์ มีความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน ที่จะจัดแจง จัดสรร จัดการ มีให้การทำงานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วง สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย³²

สต็อกคิลด์ (Stogdill) ได้วิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำระหว่างปี ค.ศ. 1948 – 1970 ได้จำแนกคุณลักษณะของผู้นำที่ดีไว้ดังนี้

1. ลักษณะทางกาย เป็นผู้แข็งแรง ร่างกายเป็นสง่า
2. สถิติปัญญาและความสามารถเป็นผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีการตัดสินใจที่ดี
3. พื้นฐานทางสังคม เป็นผู้มีการศึกษาและสถานะทางสังคมดี
4. บุคลิกภาพเป็นผู้มีความกระตือรือร้น ตั้งตัวอยู่เสมอ ควบคุม
5. คุณลักษณะที่สัมพันธ์กับงาน เป็นผู้มีความตั้งใจทำงาน มีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นที่จะทำให้งานสำเร็จ
6. คุณลักษณะทางสังคม เป็นผู้ที่สามารถร่วมมือกับผู้อื่นได้ เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานและคนอื่น ๆ³³

เซอร์จิโอวานนีและคนอื่นๆ ได้อธิบายความหมายของคุณลักษณะผู้นำไว้ว่า ความสามารถในการสั่งการ (Supervisory Ability) หมายถึง ความสามารถที่จะชี้นำหรือชี้แนะงานของคนอื่น และสามารถที่จะจัดการองค์กรหรือบูรณาการกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มได้ง่ายขึ้น

1. **ความรอบรู้งาน (Intelligence)** หมายถึง ความสามารถที่จะตัดสินใจ ให้เหตุผล และความสามารถเกี่ยวกับความคิด นามธรรมและมโนภาพ และความสามารถที่จะเรียนรู้ หยั่งเห็นสังเคราะห์และวิเคราะห์ได้

2. **ความสามารถในการตัดสินใจ (Decisiveness)** หมายถึง ความพร้อมที่จะตัดสินใจด้วยความฉับพลัน ด้วยความเชื่อมั่น ไม่ลังเลในการตัดสินใจ

³² บุ.ชา. 27/2444/532 ; ชา. อ. 7/348.

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 135.

3. ความมั่นใจในตัวเอง (Self – Assurance) หมายถึง ขอบเขตที่บุคคลรู้ตัวเองว่า มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา การตัดสินใจถูกต้อง และเชื่อมั่นตนเองว่า มีความสามารถพอที่จะต่อสู้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้

4. ความต้องการความสำเร็จในอาชีพ (Need for Self-Actualization) หมายถึง ขอบเขตที่บุคคลแสวงหาโอกาสที่จะใช้ปัญญา หรือความสามารถของตนให้เต็มที่อย่างอิสระในการทำกิจกรรมที่สำคัญ โดยที่ความสำเร็จนั้นจะส่งผลถึงสังคมโดยรวมด้วย

5. ความไม่ผูกติดกับตำแหน่ง (Low need for job Security) หมายถึง การที่บุคคลไม่ยึดถือเอาการทำงานเพื่อตำแหน่ง ทำการปกป้องงานหรือสถานะภาพเป็นสำคัญ³⁴

2.4.3 คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงาน หมายถึง ความเป็นผู้นำ มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับงาน ในหน้าที่ความรับผิดชอบของวุฒิสภา มีความรู้ มีประสบการณ์ มีความชำนาญทางการเมือง การปกครอง ศาสนา และวัฒนธรรม รวมถึงราชประเพณีต่างๆ มีความสามารถที่จะดำเนินงานให้เกิดการพัฒนาและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม รวมถึงการใช้วิชาชีพ ประสบการณ์ทางวิชาชีพ ที่ประสบความสำเร็จในอดีตที่ผ่านมา นำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกวุฒิสภา สอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เป็นพระสูตรในพระไตรปิฎก คือ

1. อปริหานิยธรรม อปริหานิยธรรม คือ ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว มีองค์ประกอบ 7 ประการ คือ

1) หมั่นประชุมกันอยู่เสมอ โดยพร้อมเพรียง การประชุมเป็นการร่วมระดมความคิด การปฏิบัติหน้าที่ กระจายงานกันทำ มีความรับผิดชอบร่วมกัน

2) พร้อมเพรียงกันประชุม ต้องมีความสามัคคี มีความเคารพซึ่งกัน และกัน เมื่อประชุม ก็พร้อมกันเข้าประชุม และพร้อมกันเลิกประชุม

3) ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ควรบัญญัติ ไม่ทำลายข้อบัญญัติที่เหมาะสม ควรยึดถือปฏิบัติตามข้อบัญญัติที่รับรองกันไว้แล้ว

4) เคารพนับถือ เชื่อฟัง ผู้ที่เป็นใหญ่ในบ้านเมือง และปฏิบัติตามคำแนะนำ
ชี้แนะ

5) เชิดชู ให้เกียรติ คุ้มครองสตรีมิให้ถูกข่มเหงรังแก มิให้ลูกแก้วอำนาจ ตัดหน้า คือ ความอยากที่เกิดขึ้น สังคมที่เจริญแล้วย่อมยกย่อง และให้เกียรติแก่สตรี

³⁴Sergiovanni, Thomas and other, **Educationl Governance and Administration.** (New Jersey : Prentice – Hall, 1987), pp. 384–391.

6) เคารพ ลักการะ นับถือ บูชาปูชนียสถาน เจดีย์ อนุสาวรีย์ คนสำคัญของชาติ เพราะเป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธาของชาวบ้าน สิ่งเหล่านี้เป็นที่รวมของจิตวิญญาณ

7) ให้การคุ้มครองพระ พราหมณ์ ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ให้มีความสุข เพราะเป็นศูนย์รวมใจของประชาชน มีอิทธิพลอย่างมากในการปกครอง³⁵

2. พรหมวิหาร 4 พรหมวิหาร คือ หลักธรรมประจำใจอันประเสริฐของผู้นำ เป็นหลักความประพฤติที่ต้องมีไว้กับความประพฤติ เพื่อให้ชีวิตดำเนินไปโดยปกติสุข และปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยชอบธรรม มีองค์ประกอบ ดังนี้

1) เมตตา คือ ความรัก ความปรารถนาดี มีน้ำใจ มีเอื้อโย ใฝ่ประโยชน์สุขแก่ผู้อื่น มีใจปรารถนาดีที่จะเกื้อกูล น้อมนำไปให้แก่ญาติมิตร และบุคคลทั่วไป

2) กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มีใจฝักใฝ่ในอันที่จะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของผู้อื่น มีใจเผื่อแผ่ที่จะถ่ายถอนทุกข์ของผู้อื่นให้หมดไป

3) มุทิตา คือ ความยินดีในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตใจผ่องใส พลอยยินดีเมื่อเขามีสุข ไม่มีจิตริษยา

4) อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง ที่จะดำรงตนอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นได้ด้วยปัญญา มีใจเป็นธรรมเที่ยงตรง ไม่ได้ลำเอียง เพราะรัก เพราะชัง พิจารณาเห็นผลของกรรมที่คนทั้งหลายได้กระทำแล้วได้รับผลตอบแทนในทางดี และชั่ว ก็รู้จักวางเฉย สงบใจ มองดูความสมควร ได้รับผลกระทบอันเกิดจากการกระทำนั้น ๆ เป็นเหตุให้ระงับความขัดข้อง เคืองใจ เสียใจ และความคล้อยตามยินดี มองเห็นภาวะที่ทุกคนเป็นเจ้าของกรรมของตน จะได้ดีสุข จะได้ดีพ้นทุกข์ ก็ด้วยการกระทำของตน³⁶

3. อคติ 4 อคติเป็นหลักธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานให้ตกอยู่ใต้อำนาจของความลำเอียง เป็นหลักธรรมที่ผู้นำไม่ควรประพฤติปฏิบัติ เพราะจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1) ฉันทาคติ คือ ลำเอียงเพราะชอบ มีแนวโน้มที่จะเห็นดี เห็นงาม กับคนที่รักใคร่ชอบพอ แม้จะไม่มีเหตุผลที่ดีสนับสนุนก็ตาม

2) โทสาคติ คือ ลำเอียงเพราะชัง มีแนวโน้มที่จะลงโทษหรือใส่ความฝ่ายที่ตนเกลียดชัง ให้หนักแก่ฝ่ายที่ตนชอบพอ

³⁵ อ. สตุตต. 23/19/15-16.

³⁶ อ. ปญจก. 22/192/249.

3) โมหาคติ คือ ลำเอียงเพราะความหลง ความไม่รู้ ความไม่มีข้อมูล เพราะเวลา เมื่อผู้ใดเสนอเรื่องใดเข้ามา มีเหตุมีผลพอควร ก็มีแนวโน้มที่จะเชื่อเพราะขาดความรู้ในเรื่องนั้น ทำให้เสียความยุติธรรมเพราะเวลา ไม่รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่แท้จริง

4) ภยากติ คือ ลำเอียงเพราะความกลัว เพราะผู้มีอำนาจสั่ง หรือผู้มีอิทธิพลบังคับ ถ้าผู้บริหารปฏิบัติงานตกอยู่ใต้อคติ 4 ประการนี้ ก็ไม่สามารถใช้ปัญญา นำพาท้องค์กรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องมีความกล้าที่จะข่มอคติให้หายไป³⁷

4. ธารณียธรรม 6 คือ ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งความไว้ระลึกถึง ธรรมที่เป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน ธรรมที่ทำให้เกิดความสามัคคี เป็นธรรมที่วางหลักการอยู่ร่วมกัน เป็นธรรมที่ทำให้เป็นที่รัก ที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์ ความประสานกลมกลืน ความสามัคคี ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีองค์ประกอบ 6 ข้อ ดังนี้ คือ

1) เมตตาทายกรรม คือ มีจิตคิดเมตตาช่วยเหลือ ภารกิจของผู้ร่วม หมู่คณะด้วยความเต็มใจ แสดงอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2) เมตตาวิจารณ์กรรม คือ มีจิตคิดเมตตา ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่มีประโยชน์ สั่งสอนและแนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าวด้วยวาจาสุภาพ แสดงออกซึ่งความเคารพนับถือ กันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

3) เมตตาตามโนกรรม คือ มีจิตคิดเมตตา ปรารภนาดี คิดจะทำสิ่งที่มีประโยชน์ เกื้อกูลกัน มองกัน ในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

4) สาธารณโภคิตา คือ เมื่อได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกันแม้จะเป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงไว้ผู้เดียว นำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคโดยทั่วกัน

5) สีสสามัญญา คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็นที่รังเกียจของหมู่คณะ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

6) ทิฎฐิสามัญญา คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักสำคัญอันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา อุปสรรคในการงานให้ลุล่วงไป เป็นหลักธรรมที่เมื่อประพฤติปฏิบัติแล้วช่วยให้สังคมมีพลัง เป็นสังคมที่เข้มแข็ง สร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติสืบไป³⁸

³⁷ที่.ป.า. 11/176/196.

³⁸ที่.ป.า. 11/317/257 ; อ.จ.ก. 22/282/321-323.

4.2.4 คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติ ความนึกคิดในสิ่งที่ดีงาม เหมาะสม เป็นผู้ที่ยึดมั่นในคุณธรรม มีหลักธรรมในการดำรงตนให้เป็นพลเมืองดี มีการยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ต่อหน้าที่ การงานที่รับผิดชอบ มีอาชีพการงานสุจริต เป็นบุคคลที่สังคมยอมรับ ยกย่อง เป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ประกอบอาชีพในทางมิถิฉอาชีพ ปฏิบัติตนในกรอบของกฎหมาย ไม่เคยมีประวัติ ค้างหรือย ไม่เป็นเจ้าพ่อ ไม่เป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น มีความรับผิดชอบต่อประโยชน์ส่วนรวมของ บ้านเมือง และต่อความเป็นไปของบ้านเมือง สอดคล้องกับแนวคิดของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม หรือ ความประพฤติอันประเสริฐ หมายถึงการดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ คือ มีมรรค 8 นำทางชีวิต หรือมีศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมในพระไตรปิฎก 2 หลักธรรม คือ

1. มรรค 8 มรรคเป็นหลักธรรมสายกลาง เป็นหลักจริยธรรมสำหรับคนทุกระดับชั้น สร้างคนธรรมดาให้เป็นอริยชน มีองค์ประกอบ 8 อย่าง คือ

1) สัมมาทิฎฐิ คือ มีปัญญาเห็นชอบ มีความรู้ในอริยสัจ 4 หรือ ความจริงอัน ประเสริฐ 4 ประการ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

2) สัมมาสังกัปปะ คือ การมีความคิดที่ชอบ คิดหลักออกจากกามารมณ์ คิดในข้อภัย ไม่จองร้าย ไม่อาฆาต ไม่คิดทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่คิดเบียดเบียนใคร มีความนึกคิดประกอบไป ด้วยความเมตตากรุณา

3) สัมมาวาจา คือ การเจรจาชอบ ได้แก่ การพูดความจริง พูดอ่อนหวาน พูด ประสานไมตรี พูดให้พอเหมาะแก่เวลาและสถานที่ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดเพื่อเจ้า ฟุ้งซ่าน

4) สัมมากัมมันตะ คือ การทำชอบ ได้แก่ เมตตาต่อสิ่งมีชีวิต เว้นโจรกรรม สันโดษ ในการประเวณี ไม่ล่วงละเมิดทางเพศ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์

5) สัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีพชอบ เว้นมิถิฉอาชีพ ทูจริตผิดกฎหมาย และ ศีลธรรมประเพณี

6) สัมมาวายามะ คือ ความเพียรชอบ พยายามบำเพ็ญบุญ พยายามละการทำชั่ว

7) สัมมาสติ คือ การระลึกชอบ ต้องควบคุมสติ สำรวมใจ ระลึกในสติปัญญา 4 อยู่เสมอ คือ

1. พิจารณากาย ให้รู้ตามจริงว่าเป็นเพียงกาย ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา

2. พิจารณาเวทนา ให้รู้ตามจริงว่าเป็นเพียงเวทนา ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา มีสุข มีทุกข์ หรือรู้สึกเฉย ๆ

3. พิจารณาจิต ให้รู้ตามจริงว่าเป็นเพียงจิต มีสติอยู่พร้อม ด้วยความรู้ชัดว่า จิตของตนมีราคะ มีโทสะ หรือมีโมหะ เศร้าหมอง ผ่องแผ้ว หรือฟุ้งซ่าน หรือมีสมาธิ

4. พิจารณาธรรม คือ มีสติอยู่พร้อม รู้ชัดในธรรมทั้งหลาย เช่น นีวรณ 5 ชั้น 5 อายตนะ 12 เป็นต้น ว่าธรรมเหล่านั้นคืออะไร เป็นอย่างไร มีในตัวตนเรา หรือไม่ เกิดขึ้น เจริญขึ้น คับไปได้อย่างไร พิจารณาตามที่เป็นจริงอย่างนั้น

8) สัมมาสมาธิ คือ ตั้งจิตมั่นชอบ ตั้งใจไว้ชอบ คือ รู้จักวิตก วิจารณ์ ปิติสุข เอกัคคตา และอุเบกขา³⁹

2. อนวัชชพละ คือ กำลังแห่งการทำงานไม่มีโทษ ไม่มีข้อเสียหาย หมายถึง ความเป็นผู้มีจิตสุจริต ทำงานอย่างตรงไปตรงมา งดเว้นอบายมุข 6 ซึ่งเป็นหนทางแห่งความเสื่อม คือ

1) ดิดสุราและของมีนเมา ซึ่งเป็นเหตุให้เป็นบ่อเกิดแห่งโรค หมกเปลืองเงินทอง ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาท ขาดความอาย ทำให้เสียเกียรติชื่อเสียง บั่นทอนกำลัง และสติปัญญา

2) ขอบเที่ยวกลางคืน ทำให้มีโทษแก่ตัวเอง เป็นการบั่นทอนความมั่นคงในครอบครัว เป็นเป้าหมายให้คนใส่ร้ายป้ายสี

3) ขอบเที่ยวดูการเล่น เป็นบ่อเกิดให้เสียการเสีงาน

4) ดิดการพนัน ทำให้เสียทรัพย์ ผู้คนขาดความเคารพนับถือ เป็นที่ดูหมิ่นของคนทั่วไป

5) เว้นจากการคบคนชั่วเป็นมิตร ทำให้เสียชื่อเสียง เหมือนสุภายิตโโบราณท์ กล่าวว่า “ปลาร้าห่อด้วยใบคา ใบก็เหม็นคาวปลาคละคลุ้ง”

6) ไม่เกียจคร้านการทำงาน ควรจะขยันขันแข็งในเรื่องการงานต่างดเว้นอบายมุข ทั้ง 6 อย่างนี้ได้ ก็จะเป็นกำลังแห่งการทำงาน ไม่มีโทษ ไม่มีข้อเสียหาย⁴⁰

ดวงเดือน พันธุนาวิน ได้กำหนดทฤษฎีต้นไม้อันด้านจริยธรรม ซึ่งทฤษฎีนี้กล่าวว่า พฤติกรรม การเป็นคนดีและคนเก่ง มีองค์ประกอบทางจิตเกี่ยวข้องอยู่ 8 ประการ คือ แยกออกเป็นลักษณะที่เป็นพื้นฐานทางจิตใจ 3 ประการ ได้แก่

1. สติปัญญา ความเฉลียวฉลาดในการรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นได้ถูกต้องแม่นยำ รู้จักคิดแบบนามธรรม นอกเหนือจากคิดแบบรูปธรรมสามารถคิดแบบเอกมัยและอนกมัยด้วย

2. สุขภาพจิตดี มีวิตกกังวลน้อยหรือมีอยู่ในปริมาณที่เหมาะสมกับเหตุการณ์

³⁹ที.ม. 10/299/348 ; ม.ม. 12/149/123 ; ม.อ. 14/704/453 ; อภิ.วิ. 25/569/307.

⁴⁰อ.จ.นวก. 23/209/346.

3. มีประสบการณ์ทางสังคมสูง เป็นการได้รู้ ได้เห็นเกี่ยวกับสภาพการดำรงชีวิต อุปสรรคและปัญหา ความอยาก และความต้องการของคนประเภทต่างๆ ในสังคม ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม

และจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมอีก 5 ประการ ได้แก่

1. ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นลักษณะไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่พวกพ้อง แต่เห็นแก่ส่วนรวม ประเทศชาติ มนุษยชาติและหลักการ

2. ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมงาน คือ รู้จักคาดการณ์ไกล สามารถอดทนได้ รอได้ มีจิตแกร่ง

3. บุคลิกภาพ ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นลักษณะความเชื่อว่า ผลที่เกิดขึ้นกับคนส่วนใหญ่ เป็นเพราะการกระทำของตน มากกว่าจะเกิดขึ้นโดยบังเอิญ โชกเคราะห์หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์บันดาล

4. คุณธรรม ค่านิยม และทัศนคติที่ดีต่อการทำงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพสูง เป็นลักษณะของการมองเห็นประโยชน์ของพฤติกรรม หรือ คุณธรรมต่างๆ เกิดความพอใจและความพร้อมที่จะทำพฤติกรรมหรือยึดคุณธรรมต่างๆ ไว้เป็นหลัก

5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นลักษณะยอมรับที่จะแก้ปัญหาต่างๆ มุมานะ บากบั่น ฝ่าฟันอุปสรรค ทำงาน หรือ แก้ปัญหา จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างเหมาะสม กับความรู้ความสามารถของตน⁴¹

คุณลักษณะทั้ง 8 ประการนี้ หล่อหลอมรวมเป็นรากแก้ว และลำต้นของต้นไม้จริยธรรม ซึ่งจะผลิดอกออกผลเป็นพฤติกรรมการเป็นคนดีและคนเก่ง ในการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร มีกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากผลงานการวิจัยของ 3 สถาบัน คือ สำนักวิจัย สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ เรื่อง บทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอนาคตตามทัศนคติของประชาชน (2543) สำนักคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นรายงานการวิจัยเรื่องการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2543 โดยนายธีรศักดิ์ วรรณสูตร ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งและของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษาธิการจังหวัดในทศวรรษหน้า (ค.ศ.1995-2005) โดยจักรพรรดิ วัฒนา คุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา

⁴¹ดวงเดือน พันธุนาวิน, “การพัฒนาจิตใจของข้าราชการ”, **วารสารข้าราชการ**, ปีที่ 40 ฉบับที่ 1 (มกราคม – กุมภาพันธ์ 2541) : 7.

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา พบว่ามีผู้ทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังต่อไปนี้

สำนักวิจัยสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในอนาคตตามทัศนคติของประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยรวมจำนวนทั้งสิ้น 2000 ตัวอย่าง พบว่า มีเพียงครั้งหนึ่งเท่านั้นที่ทราบว่าสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง สำหรับทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาพบว่าบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ประชาชนทราบและเห็นด้วยมากที่สุดคือบทบาทการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนชาวไทยและคาดหวังให้สมาชิกวุฒิสภาประพฤตินั้นเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักการเมืองและประชาชนโดยเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลและสิ่งผิดกฎหมาย⁴²

ธีรศักดิ์ กรรณสูต ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543 กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 7000 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไม่ควรมีการซื้อสิทธิขายเสียง พรรคการเมืองไม่ควรสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและประชาชนได้มีการเรียนรู้และรับข้อมูลข่าวสารในเรื่องการทุจริตและการฝ่าฝืนกฎหมายในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเช่น แจกเงิน แจกสิ่งของ ควรให้สมาชิกวุฒิสภาหาเสียงได้โดยมีกรอบกำหนดชัดเจน⁴³

อรัญญา ม่วงแดง ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการ: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า ประชาชนพึงพอใจการบริหารการบริการภายใต้หลักนิติธรรม เฉพาะการจัดให้มีการทำประชาพิจารณ์และให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับและผลกระทบที่มีต่อชุมชน และพึงพอใจหลักคุณธรรม โดยเฉพาะเรื่องพนักงานเทศบาลปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตบนพื้นฐานของศีลธรรมและจริยธรรม⁴⁴

⁴² สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์, “บทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในอนาคตตามทัศนคติของประชาชน”, **รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์** (สำนักวิจัยพัฒนาบริหารศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์), 2543, หน้า 150.

⁴³ ธีรศักดิ์ กรรณสูต, “รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543” **รายงานการวิจัย**, (สำนักงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา), 2543, หน้า 214.

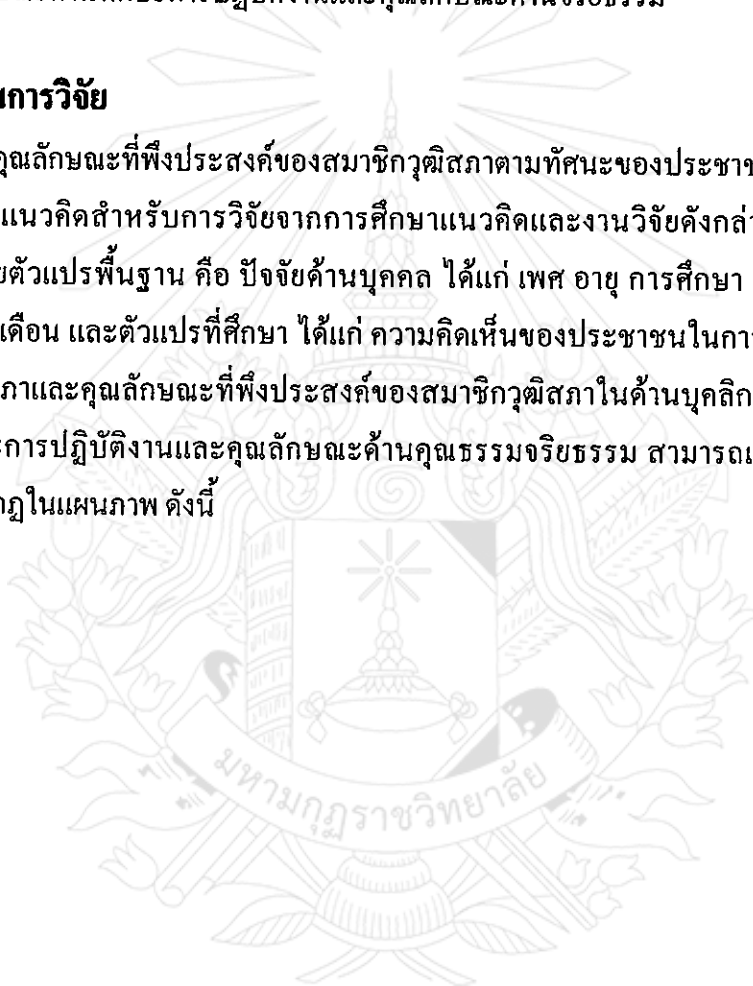
⁴⁴ อรัญญา ม่วงแดง, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองลำพูน”, **สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2548, หน้า 109.

ทิพวรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผลการศึกษาสรุปเป็นประมวลจริยธรรมส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความซื่อสัตย์สุจริตและปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน⁴⁵

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราวิชาการและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งานวิจัยทั้ง 5 เล่มข้างต้น โดยละเอียด ด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาใน 4 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ คุณลักษณะด้านทักษะการปฏิบัติงานและคุณลักษณะด้านจริยธรรม

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร มีกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยจากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน คือ ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนในการเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านทักษะการปฏิบัติงานและคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม สามารถแสดงเป็นกรอบแนวคิด ดังปรากฏในแผนภาพ ดังนี้

⁴⁵ทิพวรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา, “ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”, รายงานการวิจัย, (คณะสังคมและมานุษยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหิดล), 2542, หน้า

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรพื้นฐาน

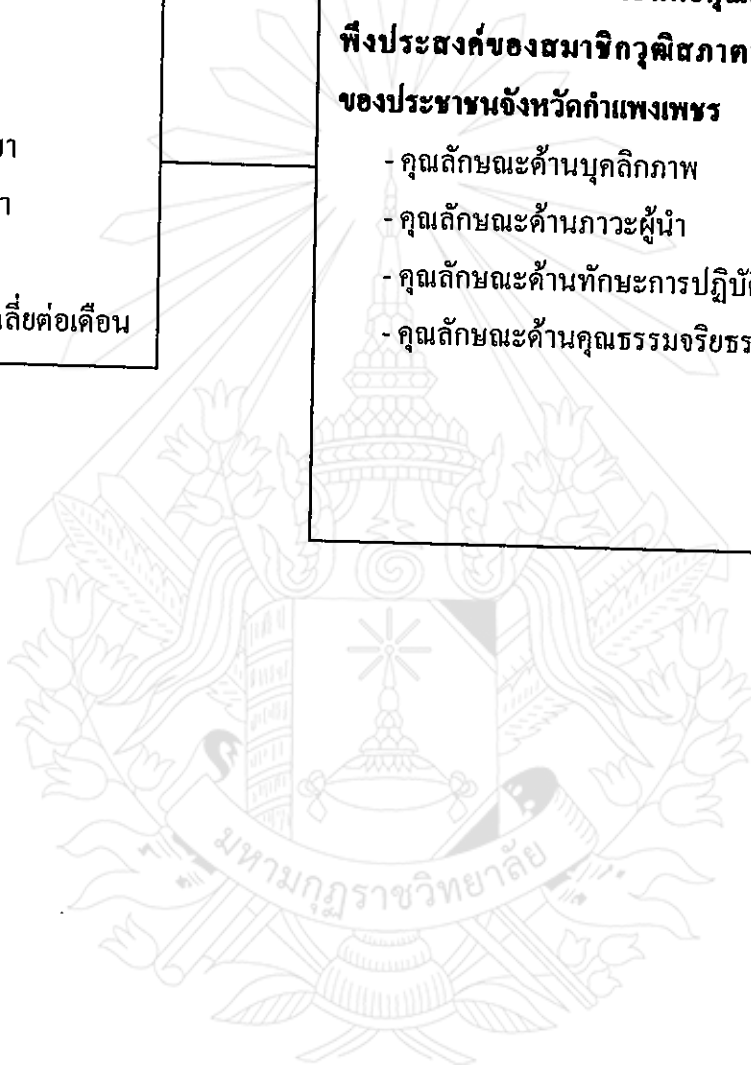
ปัจจัยด้านบุคคล

- เพศ
- อายุ
- การศึกษา
- ภูมิลำเนา
- อาชีพ
- รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตัวแปรที่ศึกษา

ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร

- คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
- คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ
- คุณลักษณะด้านทักษะการปฏิบัติงาน
- คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในสี่ด้าน คือ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ คุณลักษณะด้านทักษะการปฏิบัติงานและ คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยทำการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลคราวเดียวแล้วนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็นขั้นตอนตามรายละเอียด ดังนี้

1. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มประชากรตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การทดสอบเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา จากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดกำแพงเพชร 9 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ รวม 11 อำเภอ/ กิ่งอำเภอ

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละอำเภอของ จังหวัดกำแพงเพชร รวม 9 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ รวมทั้งสิ้น 536,909 คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 625 ตัวอย่าง โดยหาจำนวน ตัวอย่างจากการใช้ตารางยามานะ (Taro Yamane) ที่ความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน $\pm 4\%$ และ นำจำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่ได้มาคำนวณหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละอำเภอ เนื่องจากการสุ่ม ตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยคำนวณได้จากสูตร

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละอำเภอ} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชาชนในแต่ละอำเภอ}}{\text{จำนวนประชาชนทั้งหมด}}$$

เช่น ต้องการหาจำนวนตัวอย่างจากอำเภอเมืองกำแพงเพชร สามารถคำนวณได้ ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในอำเภอเมืองกำแพงเพชร} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชาชนอำเภอเมืองกำแพงเพชร}}{\text{จำนวนประชาชนทั้งหมด}}$$

$$\begin{aligned} &= \frac{625 \times 154,787}{\dots} \\ &= 536,909 \\ &= 180.18 \\ &= 180 \end{aligned}$$

จากการคำนวณหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละอำเภอ ได้จำนวนตัวอย่าง ดังนี้

- อำเภอเมืองกำแพงเพชร	จำนวนตัวอย่าง	180	คน
- อำเภอขามเฒ่า	จำนวนตัวอย่าง	94	คน
- อำเภอลองขลุ่ย	จำนวนตัวอย่าง	66	คน
- อำเภอลองลาน	จำนวนตัวอย่าง	53	คน
- อำเภอทรายทองวัฒนา	จำนวนตัวอย่าง	21	คน
- อำเภอไทรงาม	จำนวนตัวอย่าง	44	คน
- อำเภอปางศิลาทอง	จำนวนตัวอย่าง	26	คน
- อำเภอพรานกระต่าย	จำนวนตัวอย่าง	59	คน
- อำเภอลานกระบือ	จำนวนตัวอย่าง	35	คน
- กิ่งอำเภอบึงสามัคคี	จำนวนตัวอย่าง	23	คน
- กิ่งอำเภอโกสุมพินคร	จำนวนตัวอย่าง	24	คน
รวมทั้งสิ้น		625	คน

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

3.3.1 การสร้างแบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

3.3.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.3.1.2 กำหนดเนื้อหาของแบบสอบถามให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและแบ่งคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (close end question) เกี่ยวกับปัจจัยด้านพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นแบบประเมินค่า (Rating scale)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (close end question) เกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งของสมาชิกเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (close end question) เกี่ยวกับปัจจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา เป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) เกณฑ์การวัด 5 ระดับ คือ

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เป็นปัจจัยมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เป็นปัจจัยมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง เป็นปัจจัยปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เป็นปัจจัยน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เป็นปัจจัยน้อยที่สุด¹

¹รศ.ดร.สมชัย วงษ์นายะ, เอกสารประกอบการสอนวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กำแพงเพชร : ศูนย์การศึกษากำแพงเพชร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2550), หน้า 53.

การแปลผลคะแนนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลโดยนำค่าคะแนนเฉลี่ยมาพิจารณา ตามเกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ยได้ 5 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	ระดับมาก
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	ระดับน้อย
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	ระดับน้อยสุด

3.4 การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหลังจากนั้นนำมาเป็นกรอบในการสร้าง ข้อคำถามของแบบสอบถาม

3.4.1. ร่างแบบสอบถามและนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาเพื่อนำไปสู่การแก้ไขให้สมบูรณ์

3.4.2 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4.3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

1. รศ.ดร.ระมัด โขชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. ดร.ภาคภูมิ อินทวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. รศ.ดร.ทวนทอง เขาวงกิตพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
4. นายนิรศร์ ศรีโพธิ์	อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
5. นายสุนทร จินดาอินทร์	อดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดกำแพงเพชร

3.4.4 นำแบบสอบที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป โดยจากข้อคำถามทั้งหมด 25 ข้อใช้ได้ทั้ง 25 ข้อ ได้ค่า IOC ระหว่างช่วง 0.80-1.00 และนำข้อคำถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้อง

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในอำเภอเมือง 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความเข้าใจภาษาของข้อความ

3.4.6 แบบสอบถามไปหาความเชื่อถือ โดยหาค่าคงที่ภายในเนื้อหาเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยการใช้อนุกรมของ Cronbach ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไปถึงจะยอมรับว่ามีความเที่ยง โดยใช้สูตร คือ

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{S^2} \right)$$

เมื่อ	α	=	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	K	=	จำนวนของเครื่องมือวัด
	$\sum s_i^2$	=	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3.4.7 การหาค่าความเชื่อถือของแบบทดสอบสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้เท่ากับ 0.92 ซึ่งเป็นค่าที่เชื่อถือได้

3.4.8 นำแบบสอบถามที่ทำการแก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอขอรับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

3.4.9 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ ดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามเก็บข้อมูลกับข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานองค์การของรัฐ เจ้าของสถานประกอบการ ผู้รับจ้างทั่วไป ผู้ทำการค้าขาย เกษตรกรใน 9 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอของจังหวัดกำแพงเพชร

3.5.2 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิใช้อำเภอเป็นตัวแปรประชากรกลุ่มตัวอย่าง 625 คน ดังนี้

- อำเภอเมืองกำแพงเพชร	จำนวนตัวอย่าง	180	คน
- อำเภอชาลวาลักษณ์บุรี	จำนวนตัวอย่าง	94	คน
- อำเภอคลองขลุง	จำนวนตัวอย่าง	66	คน
- อำเภอคลองลาน	จำนวนตัวอย่าง	53	คน
- อำเภอทรายทองวัฒนา	จำนวนตัวอย่าง	21	คน
- อำเภอไทรงาม	จำนวนตัวอย่าง	44	คน
- อำเภอปางศิลาทอง	จำนวนตัวอย่าง	26	คน
- อำเภอพรานกระต่าย	จำนวนตัวอย่าง	59	คน
- อำเภอลานกระบือ	จำนวนตัวอย่าง	35	คน
- กิ่งอำเภอบึงสามัคคี	จำนวนตัวอย่าง	23	คน
- กิ่งอำเภอโกสัมพีนคร	จำนวนตัวอย่าง	24	คน
	รวมทั้งสิ้น	625	คน

3.5.3 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามจำนวน 625 ชุดตามจำนวนที่
ต้องการศึกษา

3.5.4 นำแบบทดสอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 625 ชุดไปวิเคราะห์ผล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

หลังจากได้แบบสอบถามคืนได้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วนำแบบสอบถามมา
ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows Version 10.0
ประมวลผล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่

3.6.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิภาค อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

3.6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ จำนวนนับ (Count) ค่าร้อยละ (Percentage)
ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยค่าสถิติที่ใช้หาได้จากสูตร
ดังนี้

1) ค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สูตร

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนที่ต้องการหา} \times 100}{\text{จำนวนทั้งหมด}}$$

2) ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนประชากร²

3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร

$$SD = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง³

²สงครี ชมภูวงศ์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547), หน้า 55.

³มลิวัลย์ สมศักดิ์, ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2543), หน้า 153.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนคติของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชรครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติ SPSS FOR WINDOWS Version 10.0 และได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านวิธีการเข้ามาดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา จำนวนวาระที่สมาชิกวุฒิสภาควรดำรงตำแหน่ง การสังกัดพรรคการเมืองของสมาชิกวุฒิสภาและการหาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกวุฒิสภา

ตอนที่ 3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านบุคลิกภาพด้านภาวะผู้นำด้านทักษะการปฏิบัติงานและด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	289	46.2
หญิง	336	53.8
รวม	625	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งมีจำนวน 336 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18 – 25 ปี	105	16.8
26 – 35 ปี	231	37.0
36 – 45 ปี	249	39.8
46 – 55 ปี	31	5.0
56 – 65 ปี	0	0.0
66 ปีขึ้นไป	9	1.4
รวม	625	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 36 – 45 ปี ซึ่งมีจำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 39.8 รองมาคืออยู่ในช่วง 26 – 35 ปี ซึ่งมีจำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษาลงมา	65	10.4
มัธยมศึกษา	150	24.0
ป.ว.ช. / อนุปริญญา	96	15.4
ปริญญาตรี	264	42.2
สูงกว่าปริญญาตรี	50	8.0
รวม	625	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในช่วงปริญญาตรี ซึ่งมีจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาซึ่งมีจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
อำเภอเมืองกำแพงเพชร	180	28.8
อำเภอขาณุวรลักษบุรี	94	15.0
อำเภอคลองขลุง	66	10.6
อำเภอคลองลาน	53	8.5
อำเภอทรายทองวัฒนา	21	3.4
อำเภอไทรยางง	44	7.0
อำเภอปางศิลาทอง	26	4.2
อำเภอพรานกระต่าย	59	9.4
อำเภอลานกระบือ	35	5.6
กิ่งอำเภอบึงสามัคคี	23	3.7
กิ่งอำเภอโกสัมพีนคร	24	3.8
รวม	625	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอเมืองกำแพงเพชร ซึ่งมีจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8 รองลงมาได้แก่อำเภอขาณุวรลักษบุรี ซึ่งมีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
พนักงานของรัฐ	58	9.3
ข้าราชการ	194	31.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	32	5.1
องค์กรของรัฐ	24	3.8
เจ้าของสถานประกอบการ	36	5.8
รับจ้างทั่วไป	154	24.6
ค้าขาย	83	13.3
เกษตรกรรวม	44	7.0
รวม	625	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการ ซึ่งมีจำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 รองลงมา ได้แก่ รับจ้างทั่วไป ซึ่งมีจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	32	5.1
1 – 3,000 บาท	47	7.5
3,001 – 5,000 บาท	112	17.9
5,001 – 10,000 บาท	168	26.9
10,001 – 15,000 บาท	101	16.2
15,001 – 20,000 บาท	61	9.8
20,001 บาทขึ้นไป	104	16.6
รวม	625	100.0

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 5,001 – 10,000 บาท ซึ่งมีจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 26.9 รองลงมาอยู่ในช่วง 3,001 – 5,000 บาท ซึ่งมีจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา

วิธีการดำรงตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
เลือกตั้ง	436	69.8
แต่งตั้ง	75	12.0
ทั้ง 2 วิธี	114	18.2
รวม	625	100.0

จากตารางที่ 7 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าสมาชิกวุฒิสภาควรดำรงตำแหน่งด้วยวิธีการเลือกตั้ง ซึ่งมีจำนวน 436 คน คิดเป็นร้อยละ 69.8 และมีผู้ตอบแบบสอบถามเพียง 75 คน ที่คิดว่าสมาชิกวุฒิสภาควรดำรงตำแหน่งด้วยวิธีการแต่งตั้ง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12.0 แต่มีผู้ประสงค์จะให้ใช้ทั้ง 2 ระบบมีจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2

ตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
4 ปี	418	66.9
5 ปี	78	12.5
6 ปี	129	20.6
รวม	625	100.0

จากตารางที่ 8 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าสมาชิกวุฒิสภาควรดำรงตำแหน่งเพียง 4 ปี ซึ่งมีจำนวน 418 คน คิดเป็นร้อยละ 66.9 รองลงมา คือจำนวน 6 ปีและ 5 ปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20.6 และ 12.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนวาระในการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา

จำนวนวาระในการดำรงตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 1 วาระ	369	59.0
ไม่เกิน 2 วาระ	148	23.7
ไม่เกิน 3 วาระ	108	17.3
รวม	625	100.0

จากตารางที่ 9 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าสมาชิกวุฒิสภาควรดำรงตำแหน่งไม่เกิน 1 วาระ ซึ่งมีจำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0 รองลงมา คือจำนวนไม่เกิน 2 วาระและไม่เกิน 3 วาระ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 23.7 และ 17.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการสังกัดพรรคการเมืองของสมาชิกวุฒิสภา

การสังกัดพรรคการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
สังกัดพรรคการเมืองได้	163	26.1
สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้	462	73.9
รวม	625	100.0

จากตารางที่ 10 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าสมาชิกวุฒิสภาสังกัดพรรคการเมืองไม่ได้ ซึ่งมีจำนวน 462 คน คิดเป็นร้อยละ 73.9 โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามที่คิดว่าสมาชิกวุฒิสภาสังกัดพรรคการเมืองได้เพียง 163 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1

**ตารางที่ 11 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงในการ
เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา**

การหาเสียงในการเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
หาเสียงได้	385	61.6
หาเสียงไม่ได้	240	38.4
รวม	625	100.0

จากตารางที่ 11 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าสมาชิกวุฒิสภาหาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้ ซึ่งมีจำนวน 385 คน คิดเป็นร้อยละ 61.6 โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามที่คิดว่าสมาชิกวุฒิสภาหาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้ 240 คน คิดเป็นร้อยละ 38.4

ตอนที่ 3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา

ตารางที่ 12 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านบุคลิกภาพ

ข้อที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์	\bar{x}	SD	แปลผล
1	มีความรู้กว้างขวางทางด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครองและเทคโนโลยีสมัยใหม่	4.62	0.69	มากที่สุด
2	มีความเป็นนักประชาธิปไตย ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น	4.72	0.61	มากที่สุด
3	มีความมั่นใจในตนเองสูง มีความเป็นตัวของตัวเอง	4.12	0.88	มาก
4	เป็นคนมีเกียรติ น่าคบ เป็นตัวอย่างของคนดีได้	4.28	0.88	มาก
5	มีความสำนึกต่อความรับผิดชอบและหน้าที่และมีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในงานสูง	4.64	0.68	มากที่สุด
6	มีความสุภาพ อ่อนโยน มีมารยาทดีทางสังคม	4.44	0.77	มาก
7	มีความมั่นคงในความคิดอย่างมีหลักการและเหตุผล	4.53	0.74	มากที่สุด
8	มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว	4.65	0.71	มากที่สุด
9	มีความยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม	4.45	0.78	มาก
รวม		4.49	0.53	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงประสงค์ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์รายชื่อพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์มากที่สุดสามอันดับแรก คือ ความเป็นนักประชาธิปไตย ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความสำนึกต่อความรับผิดชอบและหน้าที่และมีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในงานสูง และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์น้อยที่สุด คือ มีความมั่นใจในตนเองสูง มีความเป็นตัวของตัวเอง

ตารางที่ 13 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านภาวะผู้นำ

ข้อที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์	\bar{X}	SD	แปลผล
10	เป็นผู้มีคุณธรรมและมีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับ	4.65	0.66	มากที่สุด
11	มีมนุษยสัมพันธ์สูง รู้จักคนมาก สามารถคบค้าสมาคมกับผู้คนหลากหลายอาชีพ	4.21	0.87	มาก
12	มีความสามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี	4.48	0.74	มาก
13	มีความสามารถในการรูงใจเพื่อนร่วมงานให้มีความคิดเห็นคล้อยตามตนด้วยเหตุผล ด้วยความเต็มใจและมีความพอใจ	4.23	0.87	มาก
14	มีความสามารถรองใจเพื่อนร่วมงานและสร้างผลงานที่มีมาตรฐาน	4.34	0.85	มาก
รวม		4.38	0.64	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงประสงค์ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านภาวะผู้นำโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์รายข้อพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์มากที่สุดสามอันดับแรก คือ เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและมีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับ มีความสามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี มีความสามารถรองใจเพื่อนร่วมงานและสร้างผลงานที่มีมาตรฐาน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์น้อยที่สุด คือ มีมนุษยสัมพันธ์สูง รู้จักคนมาก สามารถคบค้าสมาคมกับผู้คนหลากหลายอาชีพ

ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านทักษะการปฏิบัติงาน

ข้อที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์	\bar{x}	SD	แปลผล
15	มีประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญทางการเมือง การปกครอง ศาสนาและวัฒนธรรม รวมถึงราชประเพณีปฏิบัติ	4.47	0.77	มาก
16	มีความสามารถที่จะดำเนินงานที่ทำให้เกิดการพัฒนาและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ	4.60	0.67	มากที่สุด
17	มีความสามารถในการนำหลักการหรือทฤษฎีทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน	4.43	0.77	มาก
18	มีทักษะเกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนเองปฏิบัติงานเป็นอย่างดี	4.44	0.76	มาก
รวม		4.48	0.62	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงประสงค์ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านทักษะการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์รายข้อ พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์มากที่สุดตามอันดับแรก คือ มีความสามารถที่จะดำเนินงานที่ทำให้เกิดการพัฒนาและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ มีประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญทางการเมืองการปกครอง ศาสนาและวัฒนธรรม รวมถึงราชประเพณีปฏิบัติ มีทักษะเกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนเองปฏิบัติงานเป็นอย่างดี และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์น้อยที่สุด คือ มีความสามารถในการนำหลักการหรือทฤษฎีทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านคุณธรรมจริยธรรม

ข้อที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์	\bar{x}	SD	แปลผล
19	ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	4.80	0.60	มากที่สุด
20	เป็นผู้ที่ยึดมั่นในคุณธรรมและมีหลักธรรมในการดำรงตนให้เป็นพลเมืองดี	4.64	0.66	มากที่สุด
21	มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ต่อหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ	4.51	0.71	มากที่สุด
22	มีความรับผิดชอบต่อประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมือง และต่อความเป็นไปของบ้านเมือง	4.62	0.67	มากที่สุด
23	ไม่เคยมีประวัติค้างพรรอยในอดีต ไม่เป็นเจ้าพ่อ ไม่เป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น	4.48	0.81	มาก
24	มีอาชีพการงานสุจริต เป็นบุคคลที่สังคมยอมรับ ยกย่อง เป็นตัวอย่างที่ดีได้	4.55	0.72	มากที่สุด
25	ไม่ประกอบอาชีพในทางมิถิลาชีพ เช่น ไม่เป็นนักง่า ไม่ค้ายาบ้า ไม่ขายอาวุธ ไม่ขายมนุษย์ ไม่ขายน้ำเมา ไม่ขายของผิดกฎหมายต่างๆ ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของกฎหมาย	4.63	0.78	มากที่สุด
รวม		4.60	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 15 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงประสงค์ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาคคุณลักษณะที่พึงประสงค์รายข้อ พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์มากที่สุดสามอันดับแรก คือ ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นผู้ที่ยึดมั่นในคุณธรรมและมีหลักธรรมในการดำรงตนให้เป็นพลเมืองดี ไม่ประกอบอาชีพในทางมิถิลาชีพ เช่น ไม่เป็นนักง่า ไม่ค้ายาบ้า ไม่ขายอาวุธ ไม่ขายมนุษย์ ไม่ขายน้ำเมา ไม่ขายของผิดกฎหมายต่างๆ ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของกฎหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์น้อยที่สุด คือ ไม่เคยมีประวัติค้างพรรอยในอดีต ไม่เป็นเจ้าพ่อ ไม่เป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น

ตารางที่ 16 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านต่างๆ

ด้านที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์	\bar{X}	SD	แปลผล
1	ด้านบุคลิกภาพ	4.49	0.53	มาก
2	ด้านภาวะผู้นำ	4.38	0.64	มาก
3	ด้านทักษะการปฏิบัติงาน	4.48	0.61	มาก
4	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.60	0.55	มากที่สุด
รวมทุกด้าน		4.50	0.50	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงประสงค์ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์รายด้านพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงประสงค์ในด้านจริยธรรมมากที่สุด คุณลักษณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์มากเป็นอันดับสอง คือ ด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์มากเป็นอันดับสาม คือ ด้านทักษะการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์น้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำ

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาคณะที่หนึ่งของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชรครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบว่าประชาชนในจังหวัดกำแพงเพชรต้องการให้สมาชิกวุฒิสภามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านใดและลักษณะใดบ้าง

โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 625 คน ซึ่งได้จากการใช้สูตรคำนวณการหาขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อถือเท่ากับ 0.92 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for WINDOWS ใช้ค่าสถิติวิเคราะห์ คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 625 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.8 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 36 -45 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.8 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.2 และมีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอกำแพงเพชรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.8 ประกอบอาชีพข้าราชการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.0 และมีรายได้ในช่วง 5,001 - 10,000 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.9

5.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 69.8 คิดว่าวุฒิสมาชิกควรมาจากการเลือกตั้ง ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 66.9 คิดว่าวุฒิสมาชิกควรดำรงตำแหน่งวาระละไม่เกิน 4 ปี และร้อยละ 59.0 คิดว่าวุฒิสมาชิกควรดำรงตำแหน่งไม่เกิน 1 วาระ ในด้านพรรคการเมือง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 73.9 คิดว่าสมาชิกวุฒิสภาสังกัดพรรคการเมืองไม่ได้และผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 61.6 คิดว่าสมาชิกวุฒิสภาควรหาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

5.1.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ในด้านบุคลิกภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงประสงค์ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์รายข้อ พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์มากที่สุดสามอันดับแรก คือ มีความเป็นนักประชาธิปไตย ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความสำนึกต่อความรับผิดชอบและหน้าที่และมีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในงานสูง และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์น้อยที่สุด คือ มีความมั่นใจในตนเองสูง มีความเป็นตัวของตัวเอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ในด้านภาวะผู้นำ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงประสงค์ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน ด้านภาวะผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รายข้อ พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์มากที่สุดสามอันดับแรก คือ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับ มีความสามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี มีความสามารถครองใจเพื่อนร่วมงานและสร้างผลงานที่มีมาตรฐาน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์น้อยที่สุด คือ มีมนุษยสัมพันธ์สูง รู้จักคนมาก สามารถคบค้าสมาคมกับผู้คนหลากหลายอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ในด้านทักษะการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงประสงค์ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านทักษะการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์รายข้อ พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์มากที่สุดสามอันดับแรก คือ มีความสามารถที่จะดำเนินงานที่ทำให้เกิดการพัฒนาและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และประเทศชาติ มีประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญทางการเมืองการปกครอง ศาสนาและวัฒนธรรม รวมถึงราชประเพณีปฏิบัติ มีทักษะเกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนเองปฏิบัติงานเป็นอย่างดี และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์น้อยที่สุด คือ มีความสามารถในการนำหลักการหรือทฤษฎีทางวิชาการ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ในด้านจริยธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงประสงค์ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์รายข้อ

พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์มากที่สุดสามอันดับแรก คือ ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นผู้ที่ยึดมั่นในคุณธรรมและมีหลักธรรมในการดำรงตนให้เป็นพลเมืองดี ไม่ประกอบอาชีพในทางมิชอบอาชีพ เช่น ไม่เป็นนักฆ่า ไม่ค้ายาบ้า ไม่ขายอาวุธ ไม่ขายมนุษย์ ไม่ขายน้ำเมา ไม่ขายของผิดกฎหมายต่างๆ ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของกฎหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์น้อยที่สุด คือ ไม่เคยมีประวัติค้างพร้อยในคดี ไม่เป็นเจ้าพ่อ ไม่เป็น ผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านต่างๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงประสงค์ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์รายด้านพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงประสงค์ในด้านจริยธรรมมากที่สุด คุณลักษณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์มากเป็นอันดับสอง คือ ด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์มากเป็นอันดับสาม คือ ด้านทักษะการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงประสงค์น้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำ

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ตามทัศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัย ได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญที่พบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

5.2.1 การวิจัยความคิดเห็นของประชาชนในด้านบุคลิกภาพ

ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงว่าประชาชนประสงค์จะให้สมาชิกวุฒิสภามีบุคลิกภาพที่ดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ดังนี้

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความเป็นนักประชาธิปไตย ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ**หลักอภินายธรรม ในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ๕๓๓ กนิชาด** ได้กล่าวว่า ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญต้องหมั่นประชุมกันอยู่เสมอ โดยพร้อมเพรียง การประชุม เป็นการร่วมระดมความคิดการปฏิบัติหน้าที่กระจายงานกันทำ มีความรับผิดชอบร่วมกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับรองลงมา คือ มีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ**หลักทศพิธราชธรรมข้อที่ 1 ทาน ในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกายชาดก** ได้กล่าวว่า การให้สิ่งที่ควรให้แก่บุคคลเป็นการเผื่อแผ่ให้กันและการสงเคราะห์ เช่น ให้ทรัพย์ ให้ความรู้ ให้ความคิดเห็น ให้ความรู้ความเข้าใจให้พ้นทุกข์ รวมถึงการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วย

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงอันดับที่สาม คือ มีความสำนึกต่อความรับผิดชอบและหน้าที่และมีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในงานสูง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ**หลักอิทธิบาท 4 ข้อวิริยะและจิตติ ในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวคค** ได้กล่าวว่า วิริยะ คือ ความเพียร ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน หนักเอาเบาสู้อเอาใจใส่ในธุระไม่ทอดย จิตตะ คือ ความตั้งใจ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ ตั้งใจให้จิตจดจ่อทำงานเอาจิตฝึกใฝ่ไม่ฟุ้งซ่านเลือนลหายไป ขวนขวายทำภารกิจด้วยความกระตือรือร้นและจริงจัง อุทิศตัวให้กับงานที่ทำ

5.2.2 การวิจัยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านภาวะผู้นำ

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากแสดงว่า ประชาชนประสงค์จะให้สมาชิกวุฒิสภามีคุณลักษณะเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ดังนี้

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้นั้นสอดคล้องกับ**หลักธรรมพหุสูตรในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาต** ได้กล่าวว่า หลักธรรมที่กำหนดคุณสมบัติที่ทำให้บุคคลได้รับการเชื่อถือเป็นผู้นำได้เรียนรู้อย่างมาก หรือมีปัญญามาก เป็นผู้คนแก่เรียน คนมีปัญญา คือคนที่สามารถแก้ปัญหาได้ เป็นพหุสูตร

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับรองลงมา คือ มีความสามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ**หลักธรรมตาราณียธรรม 6 ในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวคค** ได้กล่าวว่า ธรรมที่เป็นที่พึ่งแห่งความไว้ระลึกถึงธรรมที่เป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน ธรรมที่ทำให้เกิดความสามัคคี

เป็นธรรมที่วางหลักการอยู่ร่วมกันเป็นธรรมที่ทำให้เป็นที่รัก ที่เคารพ เป็นไปเพื่อความประสานกลมกลืน ความสามัคคีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของหมู่คณะและสอดคล้องกับจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาที่เขียนว่า สมาชิกวุฒิสภาต้องให้เกิดริและเคารพเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่แสดงกิริยาทางอันไม่สุภาพ ไม่ใส่ร้าย ไม่เสียดสี ไม่ก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงอันดับที่สาม คือ มีความสามารถรองใจเพื่อนร่วมงานและสร้างผลงานที่มีมาตรฐาน ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ**หลักธรรมธปฐิธรรม 7 ในคัมภีร์ พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวคค** ได้กล่าวว่า การรู้จักบุคคล คือ การกำหนดรู้จักอุปนิสัยในคออารมณ์ของผู้อื่น เพราะในการคบหาสมาคมต้อง มีการติดต่อสัมพันธ์กัน ต้องรู้จักการให้และการรับ

ถึงจะส่งผลให้มีอิทธิพลครองใจคนและเพื่อนร่วมงานจะสามารถสร้างผลงานที่มีคุณค่ามีมาตรฐานได้

5.2.3 การวิจัยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านทักษะการปฏิบัติงาน

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากแสดงว่า ประชาชน มีความประสงค์จะให้สมาชิกวุฒิสภามีทักษะในการปฏิบัติงานเก่งหลายด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรกดังนี้

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความสามารถที่จะดำเนินงานที่ทำให้เกิดการพัฒนา และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ**หลักสูตรมจรวรรคิวัตร 12 ในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก ทิฆนิกาย ปาฎิกวรรค** ได้กล่าวว่าเป็นหลักธรรมที่จะต้องยึดมั่นปฏิบัติเพราะมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์สูงสุดของสังคมอย่างแท้จริง มุ่งสอนให้ผู้ใช้อำนาจดูแลปกครองดำเนินงานการปกครองให้เกิดการพัฒนาเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติและสอดคล้องกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภา ในหัวข้ออุดมคติของสมาชิกวุฒิสภาที่เขียนไว้ว่า สมาชิกวุฒิสภาต้องมีอุดมการณ์ในการทำหน้าที่เพื่อประเทศชาติและประชาชนไปโดยอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความรับผิดชอบยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนอย่างสูงสุด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับรองลงมา คือ มีประสบการณ์ความรู้ความชำนาญทางการเมืองการปกครอง ศาสนา วัฒนธรรมรวมทั้งราชประเพณีปฏิบัติ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ**หลักสูตรมจรบริหารนิยธรรม ในคัมภีร์พระไตรปิฎก สุตตคกนิบาต** ได้กล่าวไว้ว่า เป็นธรรมที่มุ่งเน้นถึงความสามัคคีธรรม เคารพปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีของรัฐ ไม่เพิกถอนสิ่งที่บัญญัติไว้ดีแล้ว และไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ดีไม่งามขึ้นมาแทน มีความเคารพในผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งรับรองแล้ว โดยธรรม ไม่ลุแก่อำนาจความอยากที่เกิดขึ้น ต้องให้เกียรติแก่สุภาพสตรี ไม่ข่มเหงน้ำใจ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสาม คือ มีทักษะเกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนเองปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ**หลักสูตรมจรราชสังคหวัคค 4 ในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุตถนิบาต** ได้กล่าวไว้ว่า เป็นหลักธรรม ที่ชนชั้นปกครองจะต้องรู้ความเป็นอยู่ในทุกข์ของคนในท้องถิ่น ต้องรู้ว่าคนในท้องถิ่นประกอบอาชีพอะไร ต้องมีความฉลาดรู้ในการเกษตรฉลาดในการบำรุงพืชพันธุ์ธัญญาหาร รู้จักส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานให้ได้รับความรู้ มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ผูกพันใจประชาชนในท้องถิ่น ด้วยการส่งเสริมอาชีพ ชี้นำชี้แนะให้ผู้ประกอบการรวมตัวสร้างตัวส่งเสริมการค้าขาย แนะนำให้หาแหล่งเงินทุน สร้างตลาด ชักชวนประชาชนให้สร้างความรักความสามัคคีในหมู่คณะ

5.2.4 การวิจัยความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในด้านจริยธรรม

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดแสดงว่าประชาชนประสงค์ให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง โดยมีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ดังนี้

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิกวุฒิสภาต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ**รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 ประกาศใช้วันที่ 1 ตุลาคม พุทธศักราช 2549 มาตรา 2** กล่าวว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและสอดคล้องกับอุดมคติของสมาชิกวุฒิสภาที่กล่าวว่าสมาชิกวุฒิสภาต้องจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับรองลงมา คือ เป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรมและมีหลักธรรมในการดำรงตนให้เป็นพลเมืองดี ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ**หลักธรรมมรรค 8 ในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวคค อังคุตตรนิกาย สุตตคณินบาต** ได้กล่าวว่า มรรค 8 เป็นหลักธรรมสายกลาง เป็นหลักจริยธรรมสำหรับคนทุกระดับชั้น สร้างคนธรรมดาคือเป็นอริยชน คือ คนที่ได้รับการฝึกฝนอบรมให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีปัญญาเห็นชอบตามความจริง มีความคิดดี พุทธิ และทำดี

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสาม คือ ไม่ประกอบอาชีพในทางมิถนาชีพ เช่น ไม่เป็นนักฆ่า ไม่ค้ายาบ้า ไม่ขายอาวุธ ไม่ขายมนุษย์ ไม่ขายน้ำเมา ไม่ขายของผิดกฎหมายต่างๆ ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของกฎหมาย ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ**หลักธรรมเบญจศีล ในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวคค** ได้กล่าวว่า เบญจศีล คือ มีความประพฤติชอบทางกายและวาจารักษากายและวาจาให้เรียบร้อย การรักษาศีลตามระเบียบวินัย ควบคุมตัวเองไม่ให้เบียดเบียนผู้อื่น งดเว้นจากการกระทำความชั่ว 5 ประการ ได้แก่ เว้นจากการฆ่าคน, ฆ่าสัตว์, เว้นจากการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้, เว้นจากการประพฤติดีกในกาม, เว้นจากการพูดเท็จและเว้นน้ำเมาและสิ่งเสพติดให้โทษและสอดคล้องกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภา ในหัวข้อจริยธรรมเกี่ยวกับการดำรงตนเขียนไว้ว่า สมาชิกวุฒิสภาต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดอยู่ในกรอบของศีลธรรมและจริยธรรม

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะของประชาชน จังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิจัยมาเป็นพื้นฐานในการเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะของประชาชน จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านจริยธรรมเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์สูงสุด ดังนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งควรเร่งรัดให้ความรู้แก่ประชาชนเลือกคนดี มีคุณธรรมเข้าไปดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา โดยเฉพาะในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.2 ยึดมั่นในคุณธรรมมีหลักธรรมในการดำรงตนเป็นพลเมืองดี

1.3 มีความรับผิดชอบต่อประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมืองและต่อความเป็นไปของบ้านเมือง

1.4 ไม่เคยมีประวัติต่างพร้อยในอดีต ไม่เป็นเจ้าพ่อ ไม่เป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น

2. ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะของประชาชน จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านภาวะผู้นำเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ต่ำสุด รัฐบาลในฐานะผู้กำหนดนโยบายบริหารราชการแผ่นดิน ควรมีมาตรการส่งเสริมกระบวนการให้ความรู้ความเข้าใจแก่สังคมส่วนรวม โดยเฉพาะประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งให้รู้และเข้าใจในด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 สมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณธรรมมีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับ

2.2 ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดี ไม่เย่อหยิ่งไม่ถือตัวเข้ากับประชาชนได้ทุกอาชีพทุกระดับ

2.3 มีความสามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี

2.4 สามารถครองใจและจูงใจเพื่อนร่วมงาน ให้สร้างผลงานที่มีมาตรฐานด้วยความเต็มใจ และมีความพอใจในการทำงาน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะของบรรพชิต นักบวช นักพรต และเยาวชนผู้ยังไม่มียศสิทธิ์เลือกตั้งเพื่อค้นหาคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาในมิติต่างๆ

2. ควรศึกษาวิจัยในลักษณะของการวิจัยในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา เรื่องคุณธรรม และ จริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภา

บรรณานุกรม

1. หนังสือภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย

การศาสนา, กรม. **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่ม 5, 10, 11, 12, 15, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 35.** พิมพ์เนื่องในโอกาสสมโภชรัตนโกสินทร์ 200 ปี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2525.

2) หนังสือทั่วไป

ก่อ สวัสดิพิบูลย์. ศ. **การปรับปรุงบุคลิกภาพ.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์, 2539.

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. **จิตวิทยาการเมือง.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.

ดนัย เทียนพุฒิ. **มุมมองที่ท้าทายนักบริหาร.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. “การพัฒนาจิตใจข้าราชการ”, **วารสารข้าราชการ.** ปีที่ 40 ฉบับที่ 2 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2541) : 7 – 24.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. **บทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สถาบันพระปกเกล้า, 2540.

ปีทมา สุขกำบัง. **อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สถาบันพระปกเกล้า, 2540.

พระเมธีธรรมภรณ์. **คุณธรรมสำหรับนักบริหาร.** กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, 2540.

โกสิน พลกุล และคนอื่น ๆ. **เอกสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญไทย.** กรุงเทพมหานคร : บริษัทประชาชน จำกัด, 2526.

มัญญกฤต รูปขจร และคนอื่น ๆ. **ประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและคณะกรรมการ.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รัฐสภา, 2545.

มลิวัลย์ สมศักดิ์. **ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย.** นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547.

ลิขิต ชีรวัดิน และคนอื่น ๆ. **การเมืองไทยยุคใหม่.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2541.

- วิชา มหาคุณ. “สมาชิกรัฐสภา”. **มติชนรายวัน**. (2 พฤษภาคม 2550) : 11.
- ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2575-2549**. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2550.
- สมชัย วงษ์นำยะ. **เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิจัยทางรัฐศาสตร์**. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2550.
- สังศรี ชมพูนงศ์. **การวิจัย**. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **สังคมวิทยาองค์กร**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- อมร รักษาสัตย์. **รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนพร้อมวิจารณ์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- อุทุมพร จามรมาน. **การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ**. กรุงเทพมหานคร : ฟีนีฟับบลิชซิง, 2531.

3) วารสาร

- กนก วงศ์ตระหง่าน. “การก้าวไปสู่เป้าหมายของชาติ”, **วารสารวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. ปีที่ 12 ฉบับที่ 7 (มกราคม – มิถุนายน 2531) : 11 – 53.

4) หนังสือพิมพ์

- มานิตร จุมปา. “สมาชิกรัฐสภา”, **มติชนรายวัน**. (6 กุมภาพันธ์ 2550) : 2.

5) วิทยานิพนธ์, สารนิพนธ์, รายงานการวิจัย

- จักรพรรดิ วัฒนา. “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์ในทศวรรษหน้า (ค.ศ. 1995 – 2005)”. **ปริญญานิพนธ์คุณุภวิบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2538.
- ทิพวัลย์ นพวงศ์ ณ.อยุธยา. “ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”. **รายงานการวิจัย**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.
- ธีรศักดิ์ วรรณสุด. “รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2543”. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา, 2543.
- นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2541.

- วสันต์ ทองสุข. **ทัศนะของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตบางกะปิ.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2541.
- สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. “รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่องบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรในอนาคตตามทัศนะของประชาชน”. **รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์.** สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ : สำนักวิจัยพัฒนา, บริหารศาสตร์, 2543.
- อรัญญา ม่วงแดง. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการ”, **วารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2548.

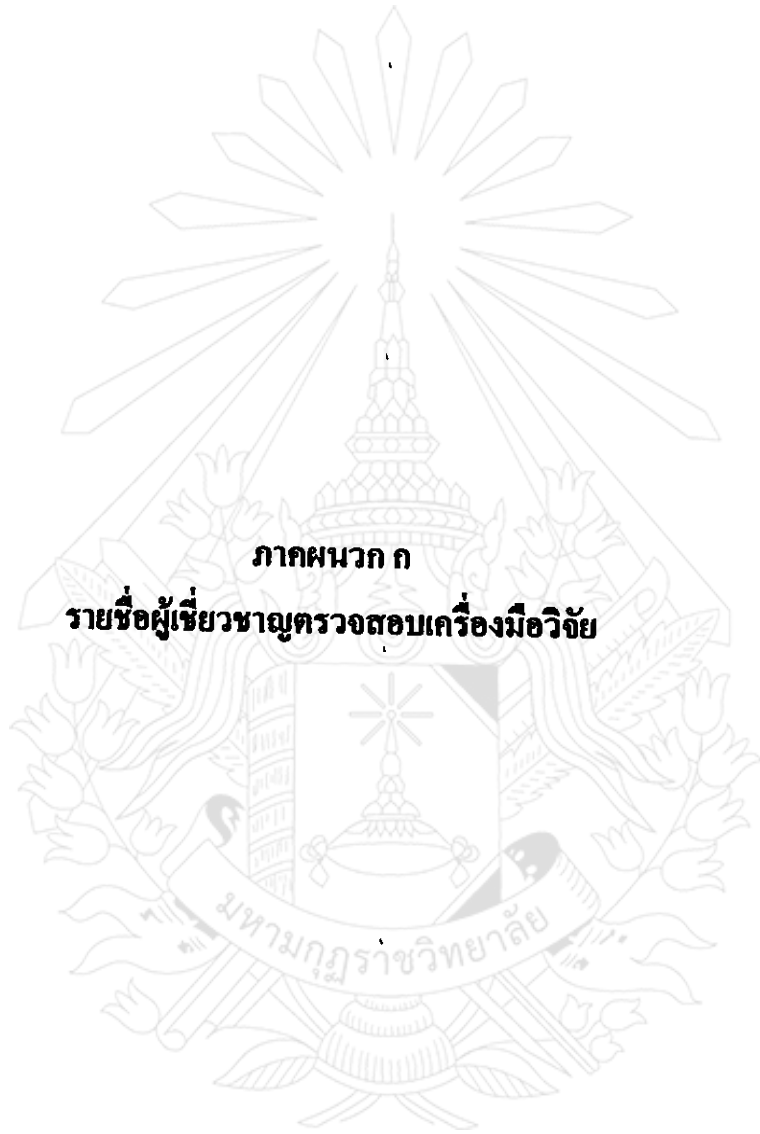
2. ภาษาอังกฤษ

- Stogdill Ralph M. **Handbook of Leadership : A Survey of Theory and Research.** New York : The Free Press, 1974.
- Sergiovanni, Thomas and others, **Educational Governance and Administration Englewood Cliffs.** New Jersey : Prentice – Hall, Inc 1980.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

5. อาจารย์ตุณทร จินดาอินทร์**การศึกษา**

นบ.นบท.

ตำแหน่งปัจจุบัน

อดีตรองอธิบดีผู้พิพากษาระดับ 6

อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์

อดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดกำแพงเพชร

อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษากำแพงเพชร

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ. ว.205/2549

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ศูนย์การศึกษากำแพงเพชร
วัดนาควัชร โสภณ อ.เมือง
จ.กำแพงเพชร 62000

24 ตุลาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน รศ.ดร.ระมัด โชชัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบเครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวสุกฤษณ์ จินดาอินทร์ รหัสประจำตัว 481204126 นักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัยศูนย์การศึกษากำแพงเพชร มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิก
วุฒิสภาตามทัศนคติของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร

ในการนี้ มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ และ
ประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของ
นักศึกษาดังกล่าว ดังแบบเครื่องมือวิจัยที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมาพร้อมนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์).

ผู้ประสานงาน และปฏิบัติหน้าที่
หัวหน้าศูนย์การศึกษากำแพงเพชร

สำนักงานศูนย์การศึกษากำแพงเพชร

โทร. 055-722340

ที่ ศธ. ว.205/2549

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ศูนย์การศึกษากำแพงเพชร
วัดนาควัชรโสภณ อ.เมือง
จ.กำแพงเพชร 62000

24 ตุลาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย
เรียน ดร.ภาคภูมิ อินทวงศ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบเครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสุขลักษณ์ จินดาอินทร์ รหัสประจำตัว 481204126 นักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัยศูนย์การศึกษากำแพงเพชร มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิก
วุฒิสภามาตามทัศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร

ในการนี้ มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ และ
ประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของ
นักศึกษาดังกล่าว ดังแบบเครื่องมือวิจัยที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมาพร้อมนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์)

ผู้ประสานงาน และปฏิบัติหน้าที่
หัวหน้าศูนย์การศึกษากำแพงเพชร

สำนักงานศูนย์การศึกษากำแพงเพชร

โทร. 055-722340

ที่ ศร. ว.205/2549

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษากำแพงเพชร

วัดนาควัชรโสภณ อ.เมือง

จ.กำแพงเพชร 62000

24 ตุลาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน อาจารย์สุนทร จินดาอินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบเครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวลักษณ จินดาอินทร์ รหัสประจำตัว 481204126 นักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัยศูนย์การศึกษากำแพงเพชร มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิก
วุฒิสภามาตามทศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร

ในการนี้ มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ และ
ประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของ
นักศึกษาดังกล่าว ดังแบบเครื่องมือวิจัยที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมาพร้อมนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์)

ผู้ประสานงาน และปฏิบัติหน้าที่

หัวหน้าศูนย์การศึกษากำแพงเพชร

สำนักงานศูนย์การศึกษากำแพงเพชร

โทร. 055-722340

ที่ ศธ. ว.205/2549

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ศูนย์การศึกษากำแพงเพชร
วัดนาควัชรโสภณ อ.เมือง
จ.กำแพงเพชร 62000

24 ตุลาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผศ.ดร.ทวนทอง เขาวงศ์พิงศ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบเครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสุกฤษณ์ จินดาอินทร์ รหัสประจำตัว 481204126 นักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัยศูนย์การศึกษากำแพงเพชร มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิก
วุฒิสภามาตามทัศนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร

ในการนี้ มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ และ
ประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของ
นักศึกษาดังกล่าว ดังแบบเครื่องมือวิจัยที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมาพร้อมนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์)

ผู้ประสานงาน และปฏิบัติหน้าที่

หัวหน้าศูนย์การศึกษากำแพงเพชร

สำนักงานศูนย์การศึกษากำแพงเพชร

โทร. 055-722340

ที่ ศธ. ว.205/2549

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ศูนย์การศึกษากำแพงเพชร
วัดนาควัชรโสภณ อ.เมือง
จ.กำแพงเพชร 62000

24 ตุลาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน อาจารย์นริศร์ ศรีโพธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบเครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวสุลักษณ์ จินดาอินทร์ รหัสประจำตัว 481204126 นักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัยศูนย์การศึกษากำแพงเพชร มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิก
วุฒิสภามาที่สนะของประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร

ในการนี้ มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ และ
ประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของ
นักศึกษาดังกล่าว ดังแบบเครื่องมือวิจัยที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมาพร้อมนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์)

ผู้ประสานงาน และปฏิบัติหน้าที่

หัวหน้าศูนย์การศึกษากำแพงเพชร

สำนักงานศูนย์การศึกษากำแพงเพชร

โทร. 055-722340

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามสารนิพนธ์

เรื่อง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะประชาชนจังหวัดกำแพงเพชร

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

ตอนที่ 3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

18 - 25 ปี

26 - 35 ปี

36 - 45 ปี

46 - 55 ปี

56 - 65 ปี

66 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษาลงมา

มัธยมศึกษา

ปวช./อนุปริญญา

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. ภูมิลำเนา

อำเภอเมืองกำแพงเพชร

อำเภอขาณุวรลักษบุรี

อำเภอคลองขลุง

อำเภอคลองลาน

อำเภอทรายทองวัฒนา

อำเภอไทรงาม

อำเภอปางศิลาทอง

อำเภอพรานกระต่าย

อำเภอลานกระบือ

กิ่งอำเภอบึงสามัคคี

กิ่งอำเภอโกสัมพีนคร

5. อาชีพ

- พนักงานของรัฐ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 องค์กรของรัฐ เจ้าของสถานประกอบการ รับจ้างทั่วไป
 ค้าขาย เกษตรกรรม

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ไม่มีรายได้ 1-3,000 บาท 3,001-5,000 บาท
 5,001-10,000 บาท 10,001-15,000 บาท 15,001-20,000 บาท
 20,001 ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

คำชี้แจง ผู้วิจัยมีความประสงค์จะขอให้ท่านพิจารณาว่า ท่านอยากให้การดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาเป็นแบบใด? เมื่อท่านพิจารณาแล้วขอให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. สมาชิกวุฒิสภาควรดำรงตำแหน่งด้วยวิธีใด

- เลือกตั้ง แต่งตั้ง ทั้ง 2 วิธี

2. สมาชิกวุฒิสภาควรดำรงตำแหน่งคราวละกี่ปี

- 4 ปี 5 ปี 6 ปี

3. สมาชิกวุฒิสภาควรดำรงตำแหน่งได้ไม่เกินกี่วาระ

- 1 วาระ 2 วาระ 3 วาระ

4. สมาชิกวุฒิสภาควรสังกัดพรรคการเมืองได้หรือไม่

- สังกัดพรรคการเมืองได้ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้

5. สมาชิกวุฒิสภาควหาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้หรือไม่

- หาเสียงได้ หาเสียงไม่ได้

ตอนที่ 3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา

คำชี้แจง ผู้วิจัยมีความประสงค์จะขอให้ท่านพิจารณาว่า คุณลักษณะดังต่อไปนี้มีความเหมาะสมที่จะเป็นคุณลักษณะของสมาชิกวุฒิสภา อันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของท่านมากน้อยเพียงใด เมื่อท่านพิจารณาแล้วขอให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่าน โดยมีระดับที่พึงประสงค์ดังต่อไปนี้

ระดับ	5	หมายถึง	มีความพึงประสงค์ระดับมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	มีความพึงประสงค์ระดับมาก
ระดับ	3	หมายถึง	มีความพึงประสงค์ระดับปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	มีความพึงประสงค์ระดับน้อย
ระดับ	1	หมายถึง	มีความพึงประสงค์ระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	คุณลักษณะ	ระดับที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1
1	คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ มีความรู้กว้างขวางทางด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมืองการปกครองและเทคโนโลยีสมัยใหม่					
2	มีความเป็นนักประชาธิปไตย ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น					
3	มีความมั่นใจในตนเองสูง มีความเป็นตัวของตัวเอง					
4	เป็นคนมีเกียรติ น่าคบ เป็นตัวอย่างของคนดีได้					
5	มีความสำนึกต่อความรับผิดชอบและหน้าที่และมีความมุ่งมั่นต่อ ความสำเร็จในงานสูง					
6	มีความสุขภาพ อ่อนโยน มีมารยาทดีทางสังคม					
7	มีความมั่นคงในความคิดอย่างมีหลักการและเหตุผล					
8	มีความเสียสละ เห็นแก่ประ โยชน์ส่วนรวมมากกว่าประ โยชน์ส่วน ตน					
9	มีความยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม					

ข้อ ที่	คุณลักษณะ	ระดับที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1
	คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ					
10	เป็นผู้มีคุณธรรมและมีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับ					
11	มีมนุษยสัมพันธ์สูง รู้จักคนมาก สามารถคบค้าสมาคมกับผู้คน หลากหลายอาชีพ					
12	มีความสามารถทำงานเป็นหมู่คณะ ได้ดี					
13	มีความสามารถในการจูงใจเพื่อนร่วมงานให้มีความคิดเห็นคล้อย ตามตนด้วยเหตุผล ด้วยความเต็มใจและความพอใจ					
14	มีความสามารถครองใจเพื่อนร่วมงานและสร้างผลงานที่มีมาตรฐาน					
	คุณลักษณะด้านทักษะการปฏิบัติงาน					
15	มีประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญทางการเมือง การปกครอง ศาสนา และวัฒนธรรม รวมถึงราชประเพณีปฏิบัติ					
16	มีความสามารถที่จะดำเนินงานที่ทำให้เกิดการพัฒนาและเกิด ประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ					
17	มีความสามารถในการนำหลักการหรือทฤษฎีทางวิชาการมาประ ยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน					
18	มีทักษะเกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนเองปฏิบัติงานเป็นอย่างดี					

ข้อ ที่	คุณลักษณะ	ระดับที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1
19	คุณลักษณะด้านจริยธรรม ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข					
20	เป็นผู้ที่ยึดมั่นในคุณธรรมและมีหลักธรรมในการดำรงตนให้เป็น พลเมืองดี					
21	มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ต่อหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ					
22	มีความรับผิดชอบต่อประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมืองและต่อ ความเป็นไปของบ้านเมือง					
23	ไม่เคยมีประวัติค้างชำระในอดีต ไม่เป็นเจ้าพ่อ ไม่เป็นผู้มีอิทธิพล ในท้องถิ่น					
24	มีอาชีพการงานสุจริต เป็นบุคคลที่สังคมยอมรับ ยกย่องเป็น ตัวอย่างที่ดีได้					
25	ไม่ประกอบอาชีพในทางมิถาชีพ เช่น ไม่เป็นนักฆ่า ไม่ค้ายาบ้า ไม่ขายอาวุธ ไม่ขายมนุษย์ ไม่ขายน้ำเมา ไม่ขายของผิดกฎหมาย ต่างๆ ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของกฎหมาย					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสุขลักษณ์ จินดาอินทร์
วัน เดือน ปี เกิด	10 ตุลาคม 2488
ที่อยู่ปัจจุบัน	4 ถนนเทศบาล 2 ซอย 15 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร โทรศัพท์ 0-5571-1589, 0-5725-4018
การศึกษา	
พ.ศ. 2508	ม.ศ. 5 โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2513	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. 2515	ประกาศนียบัตรชั้นสูง บัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
หน้าที่การงาน	
พ.ศ. 2538 - 2543	ผู้ช่วยผู้จัดการธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขากำแพงเพชร
พ.ศ. 2540 - 2548	คณะกรรมการบริหารราชการตำรวจตรวจสอบและติดตามการ ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจภูธรอำเภอเมือง จังหวัด กำแพงเพชร
พ.ศ. 2543 - 2549	ผู้เชี่ยวชาญประจำตัวสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. 2544 - 2549	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ วุฒิสภา
พ.ศ. 2545 - 2549	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมการสาธารณสุข วุฒิสภา
เครื่องราชอิสริยาภรณ์	จตุรตถกรรมมงกุฎไทย จตุรตถกรรมช้างเผือก ตริตาภรณ์มงกุฎไทย ตริตาภรณ์ช้างเผือก